

Εικόνα 1.

*Το κτήριο της Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ιονίων Νήσων
στις Αδακιές Ποταμού Κέρκυρας.*

Η Εκπαίδευση στην Ελλάδα

μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο

Εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις - Διοίκηση στην Εκπαίδευση

Σπύρος Αυδωνίτης
Πέτρος Δ. Αγγελόπουλος

Το ιστορικό πλαίσιο της περιόδου μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, ο καταστροφικός εμφύλιος που ακολούθησε, καθώς και οι ανάγκες εκουχρονισμού των θεσμών που προέκυψαν το διάστημα αυτό, είναι κύριοι παράγοντες που σχετίζονται με την εξέλιξη της εκπαίδευσης στη χώρα. Για να τους περιγράψουμε, θα γίνει περιληπτική αναφορά σε αυτούς.

Στη συνοπτική περιγραφή που ακολουθεί παρουσιάζονται οι προσπάθειες των ιθυνόντων για επανεκκίνηση και λειτουργία των εκπαιδευτικών δομών, οι οποίες ακολούθησαν το τέλος του πολέμου και την εγκαθίδρυση νόμιμης Κυβέρνησης στη χώρα, καθώς και αυτών που προηγήθηκαν και ακολούθησαν την πτώση της δικτατορίας των συνταγματαρχών και την αποκατάσταση της δημοκρατίας. Σύντομη αναφορά, επίσης, γίνεται στις σημαντικότερες προσπάθειες μεταρρύθμισης του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας. Γνωρίζοντας την επιθυμία όλων ανεξαιρέτως των κυβερνήσεων, για άμεση σύγκλιση των κοινωνικοοικονομικών δεδομένων της χώρας με αυτά των προηγμένων κρατών της Ευρώπης, αντιλαμβανόμαστε την συνεχή προσπάθεια της εκάστοτε πολιτικής ηγεσίας να επιβάλει νέα διοικητική αρχιτεκτονική, προσαρμοσμένη στα δεδομένα της εποχής.

Οι εξελίξεις στον τομέα της τεχνολογίας και η

αναθεώρηση των μοντέλων διοίκησης και άσκησης κοινωνικής πολιτικής, οδηγεί σε αναδιάταξη των σχέσεων μεταξύ κεντρικού Κράτους και Περιφέρειας. Επιδίωξη των εντεταλμένων στη χάραξη της νέας πραγματικότητας πολιτικών προσώπων, είναι η απόπειρα επανασχεδιασμού του διοικητικού συστήματος σε στέρεες ευέλικτες βάσεις, προκειμένου αυτό να προσομοιάζει με τα διεθνώς επιτυχημένα μοντέλα διοίκησης. Αλλάζουν άρδην οι βασικές προτεραιότητες στον τομέα χάραξης εθνικής στρατηγικής για την παιδεία, προκρίνοντας τη δυτικοποίηση του εκπαιδευτικού συστήματος, μέσα από μια χρονοβόρα διαδικασία μελέτης και προσομοίωσης εκπαιδευτικών συστημάτων, προερχομένων τόσο από άλλα ευρωπαϊκά κράτη, όσο και από εκπαιδευτικά συστήματα που εφαρμόζονται στις Η.Π.Α.

Η εκπαίδευση στην Ελλάδα κατά τα πρώτα έτη μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο

Στο γενικότερο πλαίσιο ανασυγκρότησης της χώρας μετά το τέλος του μεγάλου πολέμου, οι αρμόδιοι για την χάραξη της εκπαιδευτικής πολιτικής επιδιώκουν την ανασυγκρότηση του εκπαιδευτικού συστήματος, προκειμένου αυτό να ανταποκρίνεται στα δεδομένα της νέας εποχής. Μετά όμως την κατάληξη του εμφυλίου πολέμου που πλήγωσε βαθιά τη χώρα και δίχασε την κοινωνία σε μέ-

γιστο βαθμό, το εκπαιδευτικό σύστημα που εφαρμόστηκε, επηρεασμένο αποκλειστικά από τις θέσεις των επικρατούντων του νέου αστικού ελληνικού κράτους, δεν μπόρεσε να προσφέρει στον εκσυγχρονισμό της εκπαίδευσης. Ως αποτέλεσμα παρατηρείται η επαναφορά προπολεμικών προτύπων στην εκπαίδευση, καθώς και ελάχιστες σε σχέση με τις αναμενόμενες τροποποιήσεις και μεταρρυθμίσεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ο νόμος 838/1948, όπου γίνεται φανερό η προσπάθεια επιστροφής «εις τας παλαιάς γραμμάς». Μικρή προσπάθεια εκσυγχρονισμού επιχειρείται από τον Ε. Π. Παπανούτσο, αλλά τελικά δεν υλοποιείται, αντίθετα ψηφίζεται το έτος 1952 νέο Σύνταγμα, το οποίο όμως δεν επιφέρει αλλαγές στα εκπαιδευτικά ζητήματα σε σχέση με το προηγούμενο. Έχοντας αντιληφθεί οι κυβερνώντες τα επόμενα έτη ότι το ζήτημα του εκσυγχρονισμού της εκπαίδευσης έχει πάρει εθνικές διαστάσεις, συγκροτούν το 1957 την λεγόμενη «Επιτροπή Παιδείας», με σκοπό την κατάθεση προτάσεων προκειμένου να δρομολογηθεί η αναμενόμενη εκπαιδευτική μεταρρύθμιση. Αναδείχτηκε μια σειρά προοδευτικών ιδεών για τα δεδομένα της εποχής, όταν όμως το επόμενο έτος παρουσιάστηκε το σχετικό νομοθέτημα, αυτό δεν επέφερε για ακόμη μία φορά την αναμενόμενη μεταρρύθμιση. Σημαντικότερη αλλαγή θεωρείται η καθιέρωση του «επαγγελματικού προσανατολισμού» στις τρεις πρώτες τάξεις του γυμνασίου, καθώς και η διαίρεση των τελευταίων τάξεων σε έξι κατευθύνσεις. Η δυσαρέσκεια ωστόσο της πλειοψηφίας των εκπαιδευτικών και φοιτητών για την μη ύπαρξη ικανοποιητικής αλλαγής στην εκπαιδευτική πολιτική, θα παραμείνει ως γεγονός και θα οδηγήσει πολύ

γρήγορα σε πρωτοφανείς αντιδράσεις και διαμαρτυρίες.¹

Η εκπαίδευση στην Ελλάδα λίγο πριν και κατά τη Μεταπολίτευση

Οι προτεραιότητες του κράτους της περιόδου πριν τη Μεταπολίτευση, διαφαίνονται καθαρά από τις δημόσιες δαπάνες των ετών 1962-1973, υπερτερούν δε σημαντικά όσες αφορούν τον εκσυγχρονισμό της αμυντικής ικανότητας της χώρας. Αντίθετα οι τομείς της εκπαίδευσης, υγείας και πρόνοιας, αν και γίνεται προσπάθεια να συγκροτηθούν οι δομές τους με πρόθεση τη δημιουργία στοιχειώδους κοινωνικού κράτους, υστερούν σε χρηματοδότηση με αποτέλεσμα να μην επαρκούν τα προς διάθεση ποσά του κρατικού προϋπολογισμού για την υλοποίηση της όποιας προσπάθειας βελτίωσης των δομών τους.² Στα θετικά της περιόδου, σημειώνεται η εντυπωσιακή μείωση του αναλφαβητισμού, κυρίως των ανδρών, όπου με βάση την απογραφή του 1971 φαίνεται να έχει μειωθεί στο 13,9%.³ Καταγράφεται επίσης σημαντική αύξηση του σχολικού δικτύου στην περιφέρεια, αύξηση του μαθητικού δυναμικού που έχει πρόσβαση στη Μέση Εκπαίδευση (7 στους 10 μαθητές τη δεκαετία του 1970), ενίσχυση της τεχνικής εκπαίδευσης και δημιουργία νέων πανεπιστημιακών ιδρυμάτων (Ιωάννινα, Πάτρα), με αποτέλεσμα το ακαδημαϊκό έτος 1973-1974 ο αριθμός των εγγεγραμμένων φοιτητών να ξεπερνά τις ογδόντα χιλιάδες (80.000). Σε σχέση βέβαια με τις ποιοτικές βελτιώσεις που πραγματοποιούνται στην εκπαίδευση στα κράτη της Δυτικής Ευρώπης, η υστέρηση είναι σημαντι-

1. Δημαράς Αλέξης, «Η μεταρρύθμιση που δεν έγινε (Τεκμήρια Ιστορίας)». Τόμος Β':1895-1967. Εκδόσεις Εστίας 2007, Αθήνα.
2. Κώστας Κωστός, «Τα κακομαθημένα παιδιά της Ιστορίας-Η διαμόρφωση του νέου Ελληνικού Κράτους 18^{ος}-21^{ος} αιώνας», Εκδόσεις Πατάκη 2015, Αθήνα, σελ. 787.
3. Στην πρώτη μεταπολεμική γενική απογραφή του πληθυσμού, το ποσοστό αναλφαβητισμού που καταγράφεται αγγίζει το 25% των κατοίκων ηλικίας άνω των 10 ετών. Η εν λόγω υστέρηση σε σχέση με τους βελτιωμένους δείκτες στην υπόλοιπη Ευρώπη, αποδίδεται σαφώς στις συνέπειες του καταστροφικού πολέμου και του εμφυλίου που ακολούθησε. Δημαράς Αλέξης, «Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης-Το "ανακοπτόμενο άδμα"-Τάσεις και αντιτάσεις στην ελληνική εκπαίδευση 1833-2000», επιμ. Βάσω Βασιλικού-Παπαγεωργίου, Εκδόσεις Μεταίχμιο 2013, Αθήνα, σελ. 219.

κή και οι όποιες αλλαγές διευκολύνονται από την αναγκαστική πειθαρχία που επιβάλλει το ολοκληρωτικό καθεστώς.⁴

Προτεραιότητα της τότε εκλεγμένης δημοκρατικά κυβέρνησης, με Πρωθυπουργό τον Κωνσταντίνο Καραμανλή, υπήρξε καταρχήν η ολοκλήρωση του εκδημοκρατισμού στην εκπαίδευση. Με τις ανάλογες μεταρρυθμίσεις, δίνεται πλέον η δυνατότητα φοίτησης σε ευρύτερα στρώματα της ελληνικής κοινωνίας, καλύπτοντας την ανάγκη ισότιμης αντιμετώπισης των πολιτών από το Κράτος. Γίνεται επίσης προσπάθεια να υφίστανται αξιοκρατικές διαδικασίες σε όλες τις διεργασίες που αφορούν σε θέματα του δημόσιου τομέα. Οι εκτεταμένες μεταβολές στα αναλυτικά προγράμματα και η πρόσβαση περισσότερων πολιτών στο σύστημα εκπαίδευσης, επιχείρησαν να ικανοποιήσουν το αίσθημα ισότητας και να συμβάλουν καθοριστικά στην ευρύτερη απαλοιφή των κοινωνικών ανισοτήτων.⁵ Το σχολείο κατορθώνει ως ζωντανός οργανισμός που επιχειρεί να εκπληρώσει τον κεντρικό σκοπό που του έχει αναθέσει η Πολιτεία, δηλαδή τη διαπαιδαγώγηση και μόρφωση των νέων, βρίσκεται σε συνεχή συνδιαλλαγή με το περιβάλλον.⁶ Παράλληλα, εκδηλώνεται έντονη διεκδίκηση των εκπαιδευτικών, προκειμένου να υπάρξουν αλλαγές στους εκπαιδευτικούς σκοπούς-εργαλεία της Πολιτείας, έκδοση βιβλίων και ειδικών εγχειριδίων όσον αφορά τις κατευθύνσεις και τις διδακτικές μεθόδους. Ανώτερος σκοπός όλων των ειρημένων, να επιλυθούν τα πλείστα προβλήματα εκπαιδευτικής φύσεως που προέκυψαν κατά το προηγούμενο χρονικό διάστημα, έτσι ώστε να επιτευχθεί καλύτερη οργάνωση δομών και πρακτικών στις Υπ-

ρεσίες εκπαίδευσης και να επέλθει ο πολυπόθητος εκδημοκρατισμός της εκπαίδευσης.⁷

Εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις λίγο πριν και κατά τη Μεταπολίτευση

Η ύπαρξη σημαντικών μεταρρυθμίσεων στον χώρο της παιδείας, οδηγεί σε μια προσπάθεια εντοπισμού των βασικότερων αναγκών των δημοκρατικών κυβερνήσεων της χώρας, στην επιθυμία για συνεχείς αλλαγές στην εκπαίδευση. Οι προτεραιότητες που διαμορφώνονται σχετικά με την παιδεία στην ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση το επόμενο διάστημα (Μάαστριχ, Λισσαβόνα, Μπολόνια), αναγκάζουν τους υπευθύνους στη χάραξη της εκπαιδευτικής πολιτικής να εργάζονται επισταμένα προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις νέες αυξημένες προκλήσεις.⁸

Αναφορικά με τις μεταρρυθμιστικές προσπάθειες που επιχειρήθηκαν το τελευταίο τέταρτο του 20^{ου} αιώνα, λίγο πριν την ίδρυση και λειτουργία των Π.Δ.Ε. το έτος 2002, θεωρήθηκε σκόπιμο να παραθέσουμε τις σημαντικότερες αυτών. Σταθμοί στην εξελικτική πορεία των εκπαιδευτικών αλλαγών, υπήρξαν οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες που εφαρμόστηκαν μετά από τις διαδοχικές εναλλαγές των κυβερνήσεων της χώρας. Οι αλλαγές αυτές, χρονικά συμπίπτουν με τις προσπάθειες αναθεώρησης των στόχων στη χάραξη της εκπαιδευτικής πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Πρέπει στο σημείο αυτό να υπογραμμίσουμε ότι οι παρεμβάσεις σχετικά με τις μεταρρυθμίσεις που εξαγγέλλονται από τις εκάστοτε κυβερνήσεις, γί-

4. Κώστας Κωστός, «Τα κακομαθημένα παιδιά της Ιστορίας-Η διαμόρφωση του νέου Ελληνικού Κράτους 18^{ου}-21^{ου} αιώνας», Εκδόσεις Πατάκη 2015, Αθήνα, σελ. 790-791.

5. Τάτσος Ν., Πρακτικά Α΄ Πανελληνίου Συνεδρίου, Ελληνική Κοινωνιολογική Εταιρία, Αθήνα, 2011, σελ. 7.

6. Everard K. B., Morris G., «Αποτελεσματική Εκπαιδευτική Διοίκηση», μτφρ. Κίκιζας Δ., Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, 1999, σελ. 174.

7. Τάτσος Ν., Πρακτικά Α΄ Πανελληνίου Συνεδρίου, Ελληνική Κοινωνιολογική Εταιρία, Αθήνα, 2011, σελ. 8.

8. Επιτροπή των Περιφερειών, Γνωμοδότηση για την Έκθεση της Επιτροπής: «Οι συγκεκριμένοι μελλοντικοί στόχοι των εκπαιδευτικών συστημάτων», Βρυξέλλες, Σεπτέμβριος 2001.

νονται από μη εκπαιδευτικούς φορείς και συνήθως πολιτικά πρόσωπα του εκάστοτε κυβερνώντος κόμματος, ενώ οι επιδιωκόμενες αλλαγές θεωρείται ότι οφείλουν να εντάσσονται στα πλαίσια Διεθνών Οργανισμών οικονομικού και πολιτικού συνήθως χαρακτήρα (π.χ. Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης - Ο.Ο.Σ.Α.)⁹

Τέλος, θα ήταν παράλειψη να μην καταγράψουμε το σημαντικότερο σταθμό στην εξέλιξη της παιδείας στην Ελλάδα, την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση της κυβέρνησης του Γεωργίου Παπανδρέου το 1964,¹⁰ με την καθιέρωση της δωρεάν εννεαετούς εκπαίδευσης για όλα τα Ελληνόπουλα.

Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1964

Η πρώτη προσπάθεια καθιέρωσης της δωρεάν παιδείας και της δημοτικής γλώσσας, προετοιμάστηκε και επιχειρήθηκε να πραγματοποιηθεί το 1964-1965, από την κυβέρνηση του Γεωργίου Παπανδρέου και στη συνέχεια αποτυπώθηκε στο νομοθετικό διάταγμα 4379/1964 «Περί οργανώσεως και διοικήσεως της γενικής εκπαίδευσης». Σκοπός η αλλαγή του πνεύματος που επικρατούσε έως τότε στην εκπαίδευση και την εφαρμογή ενός φιλελεύθερου λειτουργικού μοντέλου εκπαιδευτικής πολιτικής.¹¹ Στην πρώτη σελίδα της εισηγητικής έκθε-

σης του ανωτέρω διατάγματος αναφέρεται: «Καθιερώνεται η δωρεάν εκπαίδευσης εις τα Δημόσια Σχολεία όλων των βαθμίδων και δι' ότους τους Ελληνόπουλας υποχρεωτική εκπαίδευσις εννέα ετών...».¹² Η μεταρρυθμιστική προσπάθεια της Ένωσης Κέντρου, εντάσσεται στο πλαίσιο των γενικότερων ανάλογων προσπαθειών στη μεταπολεμική Ευρώπη (αξιοποίηση του σχεδίου Marshall). Βασικά συστατικά αυτής, είναι η επέκταση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης σε εννέα χρόνια, η καθιέρωση της δωρεάν παιδείας, η εκπαιδευτική αντιμετώπιση του γλωσσικού ζητήματος με την επιλογή της δημοτικής και τέλος η σύσταση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, ως καθ' ύλην αρμόδιου θεσμοθετημένου οργάνου της πολιτείας, υπεύθυνου για την χάραξη της εκπαιδευτικής πολιτικής.¹³ Η εν λόγω μεταρρυθμιστική προσπάθεια δεν ευτύχησε να υλοποιηθεί, λόγω των ραγδαίων πολιτικών εξελίξεων που ακολούθησαν τον Ιούλιο του 1965,¹⁴ άφησε όμως παρακαταθήκη στις επόμενες δημοκρατικές κυβερνήσεις της χώρας.

Εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις των ετών 1967 και 1970

Συνεχίζοντας τη σύντομη αναφορά στις εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις, πρέπει να αναφερθούμε στην «αντιμεταρρύθμιση του 1967», όπως αυτή χαρα-

9. Τάτσος Ν., Πρακτικά Α' Πανελληνίου Συνεδρίου, Ελληνική Κοινωνιολογική Εταιρία, Αθήνα, 2011, σελ. 9.

10. Το προηγούμενο διάστημα διαθρωτικές παρεμβάσεις καταγράφονται από την κυβέρνηση του Σοφοκλή Βενιζέλου (επί υπουργίας Γεωργίου Παπανδρέου) το 1951, καθώς και το 1952 με Γενικό Διευθυντή στο Υπουργείο Παιδείας τον Παπανούτσο. Ακολουθούν τα επόμενα έτη, υπό την πίεση απεργιακών κινητοποιήσεων και παρεμβάσεων της αντιπολίτευσης, βελτιωτικές αλλαγές στον χώρο της εκπαίδευσης (επί κυβερνήσεως Κωνσταντίνου Καραμανλή). Δημαράς Αλέξης, «Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης-Το "ανακοπόμενο άδμα"-Τάσεις και αντιστάσεις στην ελληνική εκπαίδευση 1833-2000», επιμ. Βάσω Βασιλικού-Παπαγεωργίου, Εκδόσεις Μεταίχιμο 2013, Αθήνα, σελ. 222-226.

11. Είχαν προηγηθεί στα κράτη της Δυτικής Ευρώπης αντίστοιχα νομοθετήματα που παρείχαν πρόσβαση στην εκπαίδευση σε μεγαλύτερες κοινωνικές ομάδες, ίσες ευκαιρίες και προσαρμογή των εκπαιδευτικών προγραμμάτων στις απαιτήσεις της εποχής (Αγγλία το 1944, Γαλλία το 1947). Δημαράς Αλέξης, «Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης-Το "ανακοπόμενο άδμα"-Τάσεις και αντιστάσεις στην ελληνική εκπαίδευση 1833-2000», επιμ. Βάσω Βασιλικού-Παπαγεωργίου, Εκδόσεις Μεταίχιμο 2013, Αθήνα, σελ. 237.

12. Γκλαβιάς Σ., «Επισκόπηση της ιστορίας της εκπαίδευσης στο Νέο Ελληνικό Κράτος», σελ. 49, Μάρτιος 2010, www.pischools.gr/progr_spoudon_1899_1999/episkopisi.

13. Μελετιάδης Χ., «Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του '64», άρθρο στην εφημερίδα «Η Καθημερινή», 18-09-2016, Αθήνα, σελ. 25.

14. Δημαράς Αλέξης, «Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης-Το "ανακοπόμενο άδμα"-Τάσεις και αντιστάσεις στην ελληνική εκπαίδευση 1833-2000», επιμ. Βάσω Βασιλικού-Παπαγεωργίου, Εκδόσεις Μεταίχιμο 2013, Αθήνα, σ. 235.

κτηρίστηκε από τους μετέπειτα ερευνητές, λόγω της κατάργησης των φιλελεύθερων μέτρων που είχαν παρθεί από τις προηγούμενες κυβερνήσεις και της επιστροφής παλαιότερων απαρχαιωμένων παιδαγωγικών συστημάτων.¹⁵ Επανέρχεται η καθαρεύουσα εις βάρος της δημοτικής γλώσσας, η οποία διδάσκεται μόνο στις τρεις πρώτες τάξεις, ακολουθούν τροποποιήσεις σε σχολικά βιβλία και προγράμματα σπουδών, καθώς και η επιβολή μέτρων «*εξυγιάνσεως και αποκαταστάσεως ευρυθμίας*» στα πανεπιστήμια. Επόμενη μεταρρυθμιστική προσπάθεια, εμφανίζεται με την ψήφιση δύο νομοθετικών διαταγμάτων (580/1970 και 652/1970) και αφορά την τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση, λύνοντας σχετικά προβλήματα βάσει σχεδίου που είχε προετοιμαστεί από το 1965 από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.). Έτσι, ενώ την περίοδο αυτή στα περισσότερα κράτη της Δυτικής Ευρώπης έπνεε αέρας σοσιαλδημοκρατίας, στην Ελλάδα η δικτατορία κατάφερε να βάλει στον πάγο όποια φιλελεύθερα ανοίγματα επιχειρηθήκαν από την Ένωση Κέντρου.¹⁶

Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1976

Με την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 1974, παύουν οι αποκλεισμοί αντιφρονούντων από τις συμμετοχικές διαδικασίες χάραξης πολιτικής στο κοινωνικοπολιτικό γίγνεσθαι της χώρας και γίνεται προσπάθεια να αμβλυθούν οι αντιπαραθέσεις μεταξύ των πολιτών. Αν και η συγκρότηση της κυβέρνησης Εθνικής Ενότητας περιελάμβανε επιλεγ-

μένα στελέχη της «*δεξιάς*» και του «*κέντρου*», προκειμένου η μετάβαση στη δημοκρατία να πραγματοποιηθεί ομαλά, μέγα ζητούμενο υπήρξε η αποκατάσταση της συνταγματικής νομιμότητας.¹⁷ Αντίστοιχα στον χώρο της εκπαίδευσης, καταβάλλεται τεράστια προσπάθεια να απομονωθούν οι επιβαλλόμενες από το προηγούμενο καθεστώς ακραίες θεωρήσεις της εκπαιδευτικής διαδικασίας, έτσι ώστε να μπορεί να πρωτοστατήσει ο χώρος της εκπαίδευσης στην καθοδήγηση όλης της κοινωνίας σε μια πιο ήπια μετάβαση από το προηγούμενο απολυταρχικό καθεστώς στη δημοκρατία.

Σταδιακή αλλαγή ως προς τον προσανατολισμό της δημόσιας διοίκησης και ειδικότερα της εκπαιδευτικής πολιτικής, με απώτερο σκοπό τον εκδημοκρατισμό των κρατικών δομών, εμφανίζεται με την ανάληψη της εξουσίας από τον Κωνσταντίνο Καραμανλή. Ως ένθερμος οπαδός της ένταξης της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Ένωση, υποστήριξε την απόλυτη εναρμόνιση του εκπαιδευτικού μας συστήματος με αυτά των προηγμένων κρατών της Ευρώπης. Μετά την ψήφιση του νέου Συντάγματος του 1975, επανέρχονται κατά μεγάλο βαθμό όσα προβλέπονταν από τη μεταρρύθμιση του 1964,¹⁸ όπως η δωρεάν εκπαίδευση σε όλες τις βαθμίδες, εννεαετής υποχρεωτική εκπαίδευση, κατάργηση της καθαρεύουσας ως επίσημης γλώσσας του κράτους και επαναφορά της δημοτικής σε όλες τις σχολικές τάξεις.¹⁹ Το ζητούμενο των προσπαθειών αυτών ήταν η αποκατάσταση της κοινωνικής δικαιοσύνης, η ισότητα στην παροχή ευκαιριών για όλους τους πολίτες και η προσπά-

15. Με την επιβολή της δικτατορίας των Συνταγματαρχών, καταργούνται οι περισσότερες των μεταρρυθμιστικών προσπαθειών που προηγήθηκαν με τον Α.Ν. 129 του 1967. Δημηράς Αλέξης, «*Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης-Το "ανακοπόμενο άδμα"-Τάσεις και αντιτάσεις στην ελληνική εκπαίδευση 1833-2000*», επιμ. Βάσω Βασιλικού-Παπαγεωργίου, Εκδόσεις Μεταίχμιο 2013, Αθήνα, σελ. 245.

16. Κώστας Κωστής, «*Τα κακομαθημένα παιδιά της Ιστορίας-Η διαμόρφωση του νέου Ελληνικού Κράτους 18^{ου}-21^{ου} αιώνας*», Εκδόσεις Πατάκη 2015, Αθήνα, σελ. 791.

17. Στο ίδιο, σελ. 793-794.

18. Δημηράς Αλέξης, «*Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης-Το "ανακοπόμενο άδμα"-Τάσεις και αντιτάσεις στην ελληνική εκπαίδευση 1833-2000*», επιμ. Βάσω Βασιλικού-Παπαγεωργίου, Εκδόσεις Μεταίχμιο 2013, Αθήνα, σ. 247.

19. Στο ίδιο, σελ. 257.

θεια βελτίωσης του εκπαιδευτικού συστήματος ως προαπαιτούμενο της εξέλιξης της κοινωνίας μας. Αυτή η πρόθεση διαφαίνεται στην εισηγητική έκθεση του Ν. 576/1977, όπου περιγράφεται ο ρόλος της εκπαίδευσης στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη της χώρας, καθώς και του Ν. 309/1976, όπου αναφέρεται από τον τότε Υφυπουργό Παιδείας Βασίλειο Κοντογιαννόπουλο ότι: «...η εκπαίδευση... δημιουργεί το απαιτούμενο για την οικονομική, κοινωνική και ποδηλατική ανάπτυξη της χώρας ανθρώπινο δυναμικό.».²⁰

Η πρόθεση της τότε κυβέρνησης, αναδεικνύεται από τα δημοσιοποιημένα συμπεράσματα-«πορίσματα» των συσκέψεων που πραγματοποιήθηκαν για τα εκπαιδευτικά ζητήματα επί υπουργίας Γεωργίου Ράλλη και με πρόεδρο τον τότε Πρωθυπουργό Κωνσταντίνο Καραμανλή. Θεωρήθηκε η πρώτη μετά την πτώση της δικτατορίας παρουσίαση οργανωμένου κυβερνητικού προγράμματος για την εκπαίδευση.²¹ Η εν λόγω προσπάθεια χαρακτηρίστηκε τελικά ως μία από τις πιο θετικές, παρ' όλες τις αντιδράσεις μερίδας αντιπολιτευόμενων βουλευτών και εξωκοινοβουλευτικών προσωπικοτήτων.

Εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις των ετών 1981-1986

Κύμα μεγάλων αλλαγών σε όλα τα επίπεδα και ακολούθως και στην εκπόνηση της εκπαιδευτικής πολιτικής, θα πραγματοποιηθεί με την ανάληψη της εξουσίας από την Κυβέρνηση του Ανδρέα Παπανδρέου το 1981 και την προσπάθεια ριζικής αλλαγής στον κοινωνικό ιστό της χώρας. Διαβλέποντας τους κοινωνικούς μετασχηματισμούς που επρόκειτο να συμβούν τη δεκαετία του 1980 στη χώρα,

εκμεταλλεύτηκε τις προσδοκίες των «κεντροαριστερών» πολιτών για αναδιανομή των ρόλων.²² Έτσι ξεκινά μια περίοδος μεγάλης ανακατάταξης στον κρατικό μηχανισμό και αναδιάρθρωσης των δομών σε όλα τα Υπουργεία. Η άσκηση της πολιτικής από τα όργανα της κεντρικής κυβέρνησης και τους υφισταμένους τους στην διοικητική πυραμίδα να χαρακτηρίζεται ως δαιδαλώδης, κάτι που δημιούργησε πρόσθετα προβλήματα στη χάραξη νέας πολιτικής και στον ευαίσθητο χώρο της παιδείας.

Παρόλα αυτά, κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική η μεταρρυθμιστική προσπάθεια των ετών αυτών, λόγω του ότι γίνονται καίριες παρεμβάσεις στο εκπαιδευτικό πεδίο και υπεισέρχονται καινοτόμες ρυθμιστικές παρεμβάσεις στον τομέα της διοίκησης στην εκπαίδευση. Την τετραετία 1982-1986, επί θητείας στο Υπουργείο Παιδείας του Απόστολου Κακλαμάνη, πραγματοποιούνται οι βασικότερες ρυθμιστικές προσπάθειες της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ, αφήνοντας έτσι το στίγμα της λεγόμενης «Αδδδαγγής» και στην εκπαίδευση.²³

Εκτός της καθιέρωσης της δημοτικής ως επίσημης γλώσσας του κράτους και του μονοτονικού συστήματος (Π.Δ. 297/1982), έχουμε μια ακολουθία διατάξεων που τροποποιεί ειδικά θέματα στον τομέα των στελεχών εκπαίδευσης και των διοικητικών αρμοδιοτήτων τους. Κυριότερες αλλαγές που προβλεπόταν με τον Νόμο 1304/1982 και οι οποίες απεδείχθη ότι άντεξαν στο χρόνο είναι α) κατάργηση του θεσμού του Επιθεωρητή, β) καθιέρωση του θεσμού του Σχολικού Συμβούλου, γ) ίδρυση Διευθύνσεων Εκπαίδευσης και Γραφείων Εκπαίδευσης, δ) κατάργηση των εισαγωγικών εξετάσεων στα Λύκεια, ε) δημιουργία νέων προγραμμάτων

20. Γκλαβιάς Σ., «Επισκόπηση της ιστορίας της εκπαίδευσης στο Νέο Ελληνικό Κράτος», σελ. 50-51, Μάρτιος 2010, www.pischools.gr/progr_spoudon_1899_1999/episkopisi.

21. Δημαράς Αλέξης, «Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης-Το "ανακοπτόμενο άδμα"-Τάσεις και αντιστάσεις στην ελληνική εκπαίδευση 1833-2000», επιμ. Βάσω Βασιλικού-Παπαγεωργίου, Εκδόσεις Μεταίχμιο 2013, Αθήνα, σελ. 265-267.

22. Κώστας Κωστός, «Τα κακομαθημένα παιδιά της Ιστορίας-Η διαμόρφωση του νέου Ελληνικού Κράτους 18^{ος}-21^{ος} αιώνας», Εκδόσεις Πατάκη 2015, Αθήνα, σελ. 810.

23. Δημαράς Αλέξης, «Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης-Το "ανακοπτόμενο άδμα"-Τάσεις και αντιστάσεις στην ελληνική εκπαίδευση 1833-2000», επιμ. Βάσω Βασιλικού-Παπαγεωργίου, Εκδόσεις Μεταίχμιο 2013, Αθήνα, σ. 283.

σπουδών και στ) συγγραφή νέων σχολικών βιβλίων. Επίσης με τον Νόμο 1232/1982, καταργούνται οι Γενικοί Διευθυντές και οι Επόπτες Εκπαίδευσης. Το 1983 ιδρύονται τα μεταλυκειακά προπαρασκευαστικά κέντρα και τα ΤΕΙ αντικαθιστούν τα ΚΑΤΕΕ.

Αργότερα με τις διατάξεις του Ν. 1566/1985 για τη «Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης...», ο οποίος αναφορικά με το αντίστοιχο νομοθέτημα του 1976 χαρακτηρίστηκε «αντι-309»,²⁴ με κάποιες τροποποιήσεις παραμένει μέχρι σήμερα ως ένας από τους βασικούς νόμους που διέπουν τις διαδικασίες σε πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση και τακτοποιούν προς το θετικότερο πολλές διοικητικές εκκρεμότητες και χρόνιες παθογένειες του εκπαιδευτικού μας συστήματος. Ο ανωτέρω νόμος σε συνδυασμό με την υπ' αρ. Φ.353.1/324/105657/Δ1/08-10-2002 Υπουργική Απόφαση, «...*παιζει το ρόλο του στρατηγικού και λειτουργικού προγραμματισμού του εκπαιδευτικού συστήματος...*», στην ουσία καθορίζει την εκάστοτε σκοποθεσία της εκπαιδευτικής πολιτικής.²⁵ Αξίζει να επισημάνουμε ότι αυτή η νομοθετική παρέμβαση, συμπλήρωσε στην ουσία τον Ν. 1304/1982 με τον οποίο ξεκίνησε η προσπάθεια αποκέντρωσης των Υπηρεσιών διοίκησης στην εκπαίδευση, με την εκχώρηση διαχειριστικών αρμοδιοτήτων στις περιφερειακές και διοικητικές Υπηρεσίες στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση, διατηρώντας βέβαια για τις Κεντρικές Υπηρεσίες το δικαίωμα απόφασης επί παντός σχετικού με την εκπαίδευση θέματος.²⁶

Ακολούθησε διετής θητεία (1986-1988) του Αντώνη Τρίτση στο Υπουργείο Παιδείας, κατά την

οποία δεν ευτύχησαν να προχωρήσουν οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες που εξαγγέλθηκαν, λόγω της μη εξασφάλισης ευρείας συναίνεσης από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς. Το 1987 ο Υπουργός προσκάλεσε σε «Εθνικό Διάλογο για την Παιδεία» τους εμπλεκόμενους με στόχο την καλύτερη επικοινωνία προκειμένου να συγκεντρώσει τις απόψεις τους επί των ζητημάτων που απασχολούσαν την εκπαίδευση. Ακολούθησαν μεγάλες απεργιακές κινητοποιήσεις που οργανώθηκαν από τις ομοσπονδίες των εκπαιδευτικών και οδήγησαν το επόμενο έτος σε παραίτηση του Υπουργού και σε πάγωμα των εξαγγελθέντων μέτρων.²⁷

Εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις των ετών 1991-1993

Αλλαγή πολιτικού σκηνικού και νέα μεταρρυθμιστική προσπάθεια λαμβάνει χώρα την περίοδο 1991-1993, στον απόηχο των γεγονότων που ακολούθησαν τη δημοσίευση των τριών Προεδρικών Διαταγμάτων το έτος 1990 (390 για το Δημοτικό Σχολείο, 392 για το Γυμνάσιο και 393 για το Λύκειο) και αφού προηγήθηκε εθνικός διάλογος για την παιδεία. Απόρροια της εν λόγω προσπάθειας, η έκδοση μιας σειράς νόμων και Π.Δ. που ρύθμιζαν τις εκκρεμότητες και ικανοποιούσαν τους περισσότερους των εμπλεκόμενων. Ζητούμενο τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή, είναι η εξασφάλιση της ποιότητας στην εκπαίδευση, μέσα από μια σοβαρή προσπάθεια επιμόρφωσης του εκπαιδευτικού δυναμικού (ν. 2009/1992 για την επιμόρφωση υπηρετούντων και νεοδιόριστων εκπαιδευτικών, λειτουργία σχολών στελεχών εκπαίδευσης και το Π.Δ. 250/1992 σχετικά με τη λειτουργία των Π.Ε.Κ.) και εκσυγχρονισμού τόσο των μοντέλων

24. Στο ίδιο, σ. 283.

25. Στυλιανίδης Ευ., «*Οδα είναι θέμα Παιδείας*», Εγχειρίδιο Εκπαιδευτικής Νομοθεσίας, Έργο 2007-2009, Εκδόσεις Μίνωας, Αθήνα 2011, σελ. 29.

26. Βασιλούδης Δ., Κελεσιδής Γ., Κελεσιδής Ε., Κουρουμικάκης Α., «*Για μια νέα αρχιτεκτονική στην εκπαίδευση*», Αυτοέκδοση, Αλεξανδρούπολη, 2010, σελ. 10.

27. Δημαράς Αλέξης, «*Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης-Το "ανακοπόμενο άδμα"-Γάσεις και αντιστάσεις στην εθνική εκπαίδευση 1833-2000*», επιμ. Βάσω Βασιλικού-Παπαγεωργίου, Εκδόσεις Μεταίχμιο 2013, Αθήνα, σελ. 300 και 328.

εκπαίδευσης αλλά και της υλικοτεχνικής υποδομής των σχολείων.

Άλλα σημαντικότερα νομοθετήματα, τα οποία ρυθμίζουν καίρια διοικητικά θέματα στον χώρο της εκπαίδευσης και συγκεκριμένα τις διαδικασίες επιλογής στελεχών (Σχολικών Συμβούλων, Διευθυντών Σχολείων, Προϊσταμένων Διευθύνσεων Εκπαίδευσης και Γραφείων), είναι οι Νόμοι 1966/1991 και 2043/1992. Επίσης την περίοδο αυτή, με μια σειρά Προεδρικών Διαταγμάτων επιχειρείται ποιοτική αναβάθμιση του εκπαιδευτικού έργου και συνολική αξιολόγηση αυτού (Π.Δ. 320/1993 για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού και του σχολείου, Π.Δ. 462/1991 και 429/1991 για την αξιολόγηση του μαθητικού δυναμικού σε Δημοτικό και Γυμνάσιο), καθώς και ανάθεση στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο για μελέτη και εκπόνηση νέων αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών με το Π.Δ. 451/1993. Με το ίδιο νομοθέτημα, εισάγεται το μάθημα της Πληροφορικής σε όλες τις τάξεις του Γυμνασίου, το μάθημα των Νέων Τεχνολογιών στην Α' και Β' τάξη και εξοπλίζονται Γυμνάσια και Λύκεια με εργαστήρια Πληροφορικής. Σημαντικές παρεμβάσεις γίνονται επίσης σχετικά με την επαγγελματική εκπαίδευση μετά το Λύκειο, με την δημιουργία των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Νόμος 2009/1992), καθώς και με τη δημιουργία θεσμικού πλαισίου για την αυτοδιοίκηση των Πανεπιστημίων (Νόμος 2083/1992).²⁸

Η αντίδραση βέβαια στη γενικότερη μεταρρυθμιστική προσπάθεια της κυβέρνησης του Κωνσταντίνου Μητσοτάκη (συγκράτηση δημοσίων ελλειμμάτων, έλεγχος δημοσίου χρέους, διαρθρωτικές αλλαγές στη δημόσια διοίκηση, αλλαγές στην εκπαίδευση κ.λπ.) από τα συνδικάτα, τα οποία εί-

χαν ενδυναμωθεί κατά την προηγούμενη περίοδο, υπήρξε σφοδρή (καταλήψεις σχολείων, αποχές, διαδηλώσεις και συλλαλητήρια σε όλη την επικράτεια).²⁹ Αποτέλεσμα να δημιουργηθεί αδιέξοδο και σε συνδυασμό με κάποιες λανθασμένες πολιτικές επιλογές που προκρίθηκαν το διάστημα αυτό, να επέλθει νέα αλλαγή στα πολιτικά πράγματα της χώρας.³⁰

Εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις έως το 2002, έτος ίδρυσης και λειτουργίας των Π.Δ.Ε.

Το 1994 με την αλλαγή της Κυβέρνησης, το Υπουργείο Παιδείας επιχειρεί εμπλουτισμό της εκπαιδευτικής πολιτικής με νέες ιδέες, πρακτική που ακολουθείται πιστά απ' όλους τους Υπουργούς Παιδείας των τελευταίων ετών. Τα επόμενα χρόνια συνεχίζουν να γίνονται παρεμβάσεις στον χώρο της εκπαίδευσης, κυρίως διορθωτικού χαρακτήρα σχετικά με τις προηγηθείσες ρυθμίσεις, λόγω του ότι στην εφαρμογή τους παρουσιάστηκαν αρκετά προβλήματα. Αντιδράσεις κυρίως των εκπαιδευτικών, οδηγούν την ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας σε έκδοση μιας σειράς επεξηγηματικών εγκυκλίων, σχετικά με τα θέματα που ταλανίζουν το διάστημα αυτό τα σχολεία και τους εκπαιδευτικούς.

Σημαντικές παρεμβάσεις εμφανίζονται με τους Νόμους 2525/1997 και 2640/1998 σχετικά με τη γενική και τεχνική-επαγγελματική εκπαίδευση, την καθιέρωση του Ενιαίου Λυκείου και νέου τρόπου εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, υπό το πρίσμα της ποιοτικής αναβάθμισης της εκπαίδευσης, καθώς και της υιοθέτησης και αφομοίωσης από το εκπαιδευτικό σύστημα των νέων τεχνολογικών επιτευγμάτων. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται

28. Γκλαβιάς Σ., «Επισκόπηση της ιστορίας της εκπαίδευσης στο Νέο Ελληνικό Κράτος», σελ. 56-57, Μάρτιος 2010, www.pischools.gr/progr_spoudon_1899_1999/episkopisi.

29. Δημαράς Αλέξης, «Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης-Το "ανακοπόμενο άθλημα"-Τάσεις και αντιτάσεις στην ελληνική εκπαίδευση 1833-2000», επιμ. Βάσω Βασιλικού-Παπαγεωργίου, Εκδόσεις Μεταίχμιο 2013, Αθήνα, σ. 279.

30. Κώστας Κωστός, «Τα κακομαθημένα παιδιά της Ιστορίας-Η διαμόρφωση του νέου Ελληνικού Κράτους 18^{ος}-21^{ος} αιώνας», Εκδόσεις Πατάκη 2015, Αθήνα, σελ. 828.

η επιθυμία να συνδεθεί η εκπαίδευση με τις διαρθρωτικές αλλαγές που επιχειρήθηκαν σε όλα τα στάδια της παραγωγής και της αγοράς εργασίας. Βοηθητικά μέτρα, με άμεσο κοινωνικοοικονομικό αντίκτυπο είναι η θεσμοθέτηση του ολοήμερου Νηπιαγωγείου και Δημοτικού, καθώς και των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας. Παράλληλες επεμβάσεις γίνονται στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου, και στην αλλαγή του τρόπου διορισμού των εκπαιδευτικών, με την κατάργηση της επετηρίδας και αντίστοιχα τη θεσμοθέτηση εξετάσεων από το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (Α.Σ.Ε.Π.), μέτρο που έτυχε σφοδρών αντιδράσεων από το σύνολο των αδιόριστων εκπαιδευτικών και ισχυρών πολιτικών πιέσεων, κυρίως στο πρόσωπο του τότε Υπουργού Παιδείας Γεράσιμου Αρσένη. Η διεξαγωγή το καλοκαίρι του 1998 του πρώτου διαγωνισμού του Α.Σ.Ε.Π. για την πρόσληψη εκπαιδευτικών, οδήγησε σε πρωτοφανείς κινητοποιήσεις με αποτέλεσμα τα περισσότερα εξεταστικά κέντρα να «ποδοσκοκύνονται» από αδιόριστους και μόνιμους εκπαιδευτικούς.³¹

Ταυτόχρονα, με τον Νόμο 2640/1998 ιδρύονται τα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (Τ.Ε.Ε.) και συντάσσονται για ακόμη μία φορά νέα ενιαία προγράμματα σπουδών. Εκδίδονται καινούργια βιβλία για το Ενιαίο Λύκειο και φυσικά για τα νεόδμητα Τ.Ε.Ε. Από τα παραπάνω προκύπτουν σημαντικές διαφοροποιήσεις στην εκπαιδευτική πολιτική που υλοποιεί το Υπουργείο Παιδείας κατά την περίοδο 1997-2000, με την εφαρμογή καινοτομιών που περιγράφονται σε σχετικό έντυπο του Υπουργείου με τίτλο «*Εκπαίδευση 2000 - Για μια παιδεία ανοικτών οριζόντων*» και περιέχουν προτάσεις-εισηγήσεις οι οποίες διατυπώθηκαν και επεξεργάστηκαν επί υπουργίας Γεράσιμου Αρσένη.³²

Τέλος με τον Νόμο 2817/2000 δημιουργούνται κατά αναλογία με τις Περιφερειακές Διοικήσεις του Υπουργείου Εσωτερικών, οι Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης, ενώ με τον 2986/2002 ρυθμίζονται θέματα οργάνωσης και διοίκησης των περιφερειακών υπηρεσιών εκπαίδευσης. Ικανοποιείται έτσι το πάγιο αίτημα των εκπαιδευτικών για μεταφορά των ανώτερων διοικητικών υπηρεσιών από την τοπική αυτοδιοίκηση στους ίδιους, οι οποίοι πλέον μετά από κρίσεις και απευθείας διορισμούς, στελεχώνουν τις περιφερειακές υπηρεσίες εκπαίδευσης. Ο βασικός άξονας της εν λόγω μεταρρύθμισης, είναι η προσπάθεια αποκέντρωσης των Υπηρεσιών εκπαίδευσης και η επίτευξη διοικητικών στόχων σε τοπικό επίπεδο, προκειμένου να αντιμετωπιστούν προβλήματα που προέκυψαν λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών σε κάποιες περιοχές της επικράτειας και που κατέδειξαν την ανάγκη για την άμεση και επί τόπου επίλυσή τους. Το άκρως συγκεντρωτικό σύστημα διοίκησης και απόλυτου ελέγχου των κρατικών υπηρεσιών, αλλάζει σταδιακά τα επόμενα έτη, προκειμένου να επιτευχθεί ο ποθούμενος εκδημοκρατισμός της ελληνικής κοινωνίας. Η μετάβαση σε ένα αποκεντρωτικό σύστημα, αποτελεί μονόδρομο για τις επόμενες πολιτικές Ηγεσίες. Αναγκαίες παρεμβάσεις που θα λάβουν χώρα τα επόμενα έτη, δημιουργούν τελικά το σημερινό διοικητικό σύστημα που περιλαμβάνει τις εποπτεύουσες Κεντρικές Υπηρεσίες και τις περιφερειακές δομές διοίκησης, μέρους των οποίων είναι οι Περιφερειακές Υπηρεσίες Εκπαίδευσης.

Κάθε οργανωμένη ομάδα αποτελεί ένα υποσύστημα ενός ευρύτερου συστήματος, το οποίο με τη σειρά εντάσσεται σε ένα κεντρικότερο υπερσύστημα. Αμφότερα υπηρετούν την κοινωνία, όπως με τη σειρά της υπηρετεί και αυτή τα συστήματα με τα οποία αλληλεπιδρά.³³ Κατά αυτόν τον τρόπο, η

31. Δημητράς Αλέξης, «*Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης-Το "ανακοπόμενο άδμα"-Τάσεις και αντιτάσεις στην ελληνική εκπαίδευση 1833-2000*», επιμ. Βάσω Βασιλικού-Παπαγεωργίου, Εκδόσεις Μεταίχμιο 2013, Αθήνα, σ. 314.

32. Στο ίδιο, σελ. 310.

33. Everard K. B., Morris G., «*Αποτελεσματική Εκπαιδευτική Διοίκηση*», μτφρ. Κίκιζας Δ., Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, 1999, σελ. 174.

Περιφερειακή Δ/ση Εκπ/σης, οι Διευθύνσεις Εκπ/σης αρμοδιότητάς της, οι Σχολικές Μονάδες που ανήκουν σε αυτές, καθώς και οι υπόλοιπες δομές της εκπαίδευσης στην περιφέρεια, αποτελούν υποσυστήματα-οργανισμούς του Υπουργείου Παιδείας, ως συστατικά στοιχεία του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας και όλες οι ανωτέρω δομές μαζί, με σαφή και διαρκή αλληλοεπίδραση μεταξύ των συστατικών στοιχείων τους, εμπεριέχονται ταυτόχρονα στο ευρύτερο κοινωνικό σύστημα.

Το διάστημα που ακολουθεί από την ίδρυση των Π.Δ.Ε. έως σήμερα, συνεχίζονται οι ρυθμιστικές παρεμβάσεις προκειμένου να λύνονται τα προβλήματα που παρουσιάζονται και φυσικά λόγω της συνεχούς προσπάθειας εκσυγχρονισμού των δομών της εκπαίδευσης και των εκπαιδευτικών συστημάτων. Μία από τις σημαντικότερες μεταρρυθμιστικές προσπάθειες της περιόδου, είναι ο νόμος 3848/2010 ή αλλιώς γνωστός ως «*νόμος Διαμαντοπούλου*» (επί υπουργίας Άννας Διαμαντοπούλου), ο οποίος διαμόρφωσε το νέο σκηνικό στον χώρο της εκπαίδευσης. Ο προαναφερόμενος νόμος με μικρές τροποποιήσεις, καθορίζει για πολλά έτη τις περισσότερες των διοικητικών διαδικασιών που λαμβάνουν χώρα στην εκπαίδευση, έως και την ψήφιση νεότερων νομοθετημάτων, όπως οι 4327/2015 και 4547/2018.

Η διαρκής αναθεώρηση των πολιτικών για την εκπαίδευση, λόγω της προσαρμογής κάθε φορά στα νέα δεδομένα, δικαιολογεί εν μέρει την πολυνομία που χαρακτηρίζει πλέον και τα όσα ισχύουν στην εκπαίδευση. Αποτέλεσμα είναι η δημιουργία ασταθούς κλίματος σε κύριες και δευτερεύουσες κοινωνικοοικονομικές συνιστώσες της, καθώς και η εδραίωση της αβεβαιότητας στο τελικό υποκείμε-

νο αυτής, τους μαθητές. Αρνητική επίπτωση των παραπάνω είναι να επικρατεί στην κοινή γνώμη η άποψη της κατ' ευφημισμό δωρεάν παιδείας, να γιγαντώνεται η παραπαιδεία και να παγιώνεται η τεράστια διαρροή ελλήνων φοιτητών στο εξωτερικό, με ό, τι αυτό συνεπάγεται για τον οικογενειακό προϋπολογισμό και κατ' επέκταση για την οικονομία της χώρας. Από την άλλη παρουσιάζεται το φαινόμενο να συγκαταλέγεται η Ελλάδα μεταξύ των χωρών του Ο.Ο.Σ.Α. ως πρώτη σε αριθμό φοιτητών σε σχέση με τους κατοίκους, με αποτέλεσμα οι απόφοιτοι να μην μπορούν να εργαστούν με βάση τα προσόντα τους, λόγω μη ύπαρξης θέσεων εργασίας και ευκαιριών ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας στο υφιστάμενο προβληματικό οικονομικό περιβάλλον.³⁴

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η διοικητική αποκέντρωση που επιχειρείται με την καθιέρωση των δεκατριών (13) περιφερειακών ενοτήτων και τον αντίστοιχο διοικητικό διαχωρισμό της επικράτειας σε σημαντικούς τομείς του κρατικού μηχανισμού, προσπαθεί να μεταφέρει μέρος των εξουσιών στην περιφέρεια.³⁵ Η θεσμοθέτηση και υποστήριξη της δημιουργίας ενιαίας αποκεντρωμένης μονάδας διοίκησης σε κάθε περιφέρεια (χωροταξική έννοια), πριμοδότησε τη δημιουργία νέου οργανωτικού συστήματος, προκειμένου να αποφευχθούν οι κάθετες εξαρτήσεις από τις Κεντρικές Υπηρεσίες και να επικρατήσει το οριζόντιο μοντέλο διοίκησης, προσαρμοσμένο στις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής.³⁶ Σε σχέση πάντα με την κατεύθυνση διάχυσης των αρμοδιοτήτων, υφίστανται δύο είδη κατανομών, η κάθετη όταν εφαρμόζεται προς τα κατώτερα κλιμάκια υπηρεσιακών μονάδων και η οριζόντια μεταξύ των στελεχών της

34. Κώστας Κωστής, «*Τα κακομαθημένα παιδιά της Ιστορίας-Η διαμόρφωση του νέου Ελληνικού Κράτους 18^{ος}-21^{ος} αιώνας*», Εκδόσεις Πατάκη 2015, Αθήνα, σελ. 847.

35. Στυλιανίδης Ευ., «*Όλα είναι θέμα Παιδείας*», Εγχειρίδιο Εκπαιδευτικής Νομοθεσίας, Έργο 2007-2009, Εκδόσεις Μίνωας, Αθήνα 2011, σελ. 37.

36. Σπυλιωτόπουλος Επ. Π. - Μακρυδημήτρης Α., «*Η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα*», Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2001, Αθήνα-Κομοτηνή, σελ. 53.

ίδιας ιεραρχικής βαθμίδας διοίκησης. Στην πρώτη περίπτωση έχουμε τη μεταβίβαση των αποφάσεων-εντολών, ενώ στη δεύτερη μιλάμε για τον συντονισμό των στελεχών προς αντιμετώπιση των ζητημάτων που χειρίζεται η Υπηρεσία-Οργανισμός.³⁷

Στο πλαίσιο αυτό έχουμε τα κεντρικά όργανα που συμπεριλαμβάνουν στις αρμοδιότητές τους λίψεις αποφάσεων για όλη την επικράτεια (Υπουργός Παιδείας, Κεντρικά Υπηρεσιακά Συμβούλια Εκπαιδευτικών, κ.τ.λ.) και τα περιφερειακά διοικητικά όργανα που αποφασίζουν για ορισμένη διοικητική περιφέρεια (Περιφερειακός Διευθυντής Εκπαίδευσης κ.τ.λ.). Τα τελευταία χωρίζονται επίσης στα όργανα α) «γενικής αρμοδιότητας» σε επίπεδο δηλαδή περιφέρειας ή νομού για παράδειγμα και β) «ειδικών κλάδων» σε επίπεδο ειδικότερων αρμοδιοτήτων όπως λόγου χάρη οι Συντονιστές Εκπαιδευτικού Έργου (πρώην Σχολικοί Σύμβουλοι) κ.τ.λ.³⁸ Τέλος, εκτός των άλλων κατατάξεων, υφίσταται και διαχωρισμός σχετικά με την εξουσία που διαθέτουν τα όργανα διοίκησης σύμφωνα με τις αρμοδιότητές τους. Έτσι μπορούμε να τα διακρίνουμε σε α) «αποφασιστικά όργανα» όταν μπορούν από μόνα τους να εκδίδουν αποφάσεις, δηλαδή «εκτελεστές διοικητικές πράξεις», β) «εκτελεστικά όργανα» όταν οφείλουν να εκτελούν τις αποφάσεις των ανωτέρω οργάνων και γ) «γνωμοδοτικά-συμβουλευτικά-εισηγητικά όργανα» όταν καταθέτουν τις απόψεις των συμμετεχόντων σε αυτά προσώπων προκειμένου να ληφθούν αυτές υπόψη για την έκδοση της τελικής απόφασης των πρώτων διοικητικών οργάνων.³⁹

Από την ίδρυσή τους και μετά, καλούνται οι Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπ/σης (Π.Δ.Ε.) να

συντονίσουν τις υπόλοιπες οικείες Περιφερειακές Υπηρεσίες Εκπαίδευσης, προκειμένου να δραματίσουν σημαντικότατο ρόλο σε τοπικό επίπεδο. Μεγάλη επίσης συζήτηση έγινε και για το κατά πόσο ομοιάζουν οι δομές τους με αυτές των υπόλοιπων οργανισμών του Δημόσιου τομέα. Διατυπώθηκαν απόψεις για το σύνολο των Υπηρεσιών εκπαίδευσης οι οποίες διαφέρουν σε βασικές λειτουργίες από τις υπόλοιπες και υπήρξε η θεώρηση ότι όσον αφορά τις διοικητικές Υπηρεσίες της εκπαίδευσης, έπρεπε αυτές να λειτουργούν κατά το πρότυπο των οργανισμών του ευρύτερου δημόσιου τομέα, ενώ για τις σχολικές μονάδες υποστηρίχτηκε η άποψη ότι έπρεπε να εφαρμοστούν ειδικές διατάξεις. Η Σχολική Μονάδα αποτελεί ένα σύνολο ατόμων, μία σύνθετη ομάδα από εκπαιδευτικούς, μαθητές και γονείς, οι οποίοι εργάζονται-συνεργάζονται για ένα κοινό σκοπό, την παροχή εκπαίδευσης. Στο διοικητικό αυτό σύστημα μπορούμε να διακρίνουμε τρεις κατηγορίες οργάνων που λειτουργούν παράλληλα εντός του σχολείου, τα «διοικητικά» (Διευθυντής, Υποδιευθυντής, Σύλλογος Διδασκόντων), τα «διαχειριστικά» (π.χ. η Σχολική Επιτροπή) και τα «υποστηρικτικά» (όπως για παράδειγμα ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων).⁴⁰ Ο Διευθυντής αποφασίζει για τα θέματα που απασχολούν τη λειτουργία του σχολείου ως συνόλου, ο εκπαιδευτικός διευθετεί τα θέματα της τάξης του και υφίσταται ο Σύλλογος Διδασκόντων για ειδικότερα θέματα. Κοινή συνισταμένη των προσπαθειών όλων των μετεχόντων, είναι η οργάνωση και ο συντονισμός προκειμένου να επιτευχθεί ο εκπαιδευτικός πρωτίστως σκοπός και επομένως η ουσιαστική λειτουργία της διοίκησης του σχολείου μέσα από τη συνεργασία όλων.⁴¹

37. Σαΐτη Α., Σαΐτης Χ., «Εισαγωγή στη Διοίκηση της Εκπαίδευσης-Θεωρία και μελέτη περιπτώσεων», Τόμος Α', Αθήνα 2011, σελ. 129.

38. Στο ίδιο, σελ. 84.

39. Σαΐτη Α., Σαΐτης Χ., «Εισαγωγή στη Διοίκηση της Εκπαίδευσης-Θεωρία και μελέτη περιπτώσεων», Τόμος Α', Αθήνα 2011, σελ. 87.

40. Αθανασούλα-Ρέππα Α., «Λήψη αποφάσεων στο Χώρο της Εκπαίδευσης», στο Αθανασούλα-Ρέππα Α., Κουτούζης Μ. κ. συν., «Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων-Εκπαιδευτική διοίκηση και ποδηγία», τ. Α, Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, 1999, σελ. 81.

41. Σαΐτης Χ., «Οργάνωση και διοίκηση της εκπαίδευσης: Θεωρία και πράξη», 4^η έκδοση, Αθήνα 2005, σελ. 30.

Διοικητική διάρθρωση της Περιφερειακής Δ/νσης Α/θμιας και Β/θμιας Εκπ/σης

Το κανονιστικό σύστημα λειτουργίας των Δημόσιων Υπηρεσιών, το οποίο παραμένει σε γενικές γραμμές όμοιο σε όλες τις εποχές από τη ίδρυση του Νέου Ελληνικού Κράτους και μετά, είναι δομημένο με συγκεκριμένη μορφή και ιεραρχημένη ακολουθία πράξεων. Όλες οι ενέργειες ξεκινούν από τον σχεδιασμό της Κεντρικής Κυβέρνησης και διαχέονται μέσω του αντίστοιχου Υπουργείου στους εποπτευόμενους φορείς αρμοδιότητάς του, μέσα από εγκυκλίους (παλιότερα «διαταγές») που παράγονται από τις/τα εξειδικευμένα Διευθύνσεις/Τμήματα της Κεντρικής Υπηρεσίας. Είτε πρόκειται για ενέργειες που επαναλαμβάνονται κατά τακτά χρονικά διαστήματα (μία ή και περισσότερες φορές τον χρόνο), είτε για καινούργιες που πρέπει να προωθηθούν και να εφαρμοστούν από τα όργανα που υλοποιούν τις στρατηγικές του, είναι απαραίτητη η έκδοση εγκυκλίων - Υπουργικών Αποφάσεων που υπογράφονται από το μονοπρόσωπο όργανο, τον εκάστοτε Υπουργό. Σε ενέργεια των εγκυκλίων αυτών, οι εποπτευόμενοι φορείς, περιφερειακές Υπηρεσίες και οργανικές μονάδες, οφείλουν να προωθήσουν εγγράφως την αποσταλείσα διοικητική εντολή, συστήνοντας οι ίδιες διαβιβαστικό έγγραφο που περιέχει σαφείς και αναλυτικές οδηγίες εφαρμογής της.

Η ανωτέρω διοικητική δομή υφίσταται και στις Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης, οι οποίες από την ίδρυση και λειτουργία τους το 2002, δεν έχουν δεχθεί ουσιαστικές διαθρωτικές αλλαγές, εκτός κάποιων επιμέρους τροποποιήσεων και βελτιωτικών παρεμβάσεων. Σύμφωνα με το άρθρο 14, παρ. 29, εδάφιο ε του Νόμου 2817/2000 (ΦΕΚ 78/τ. Α'/14-03-2000) «...στην έδρα κάθε περιφέρειας του Κράτους συστήνεται Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, η οποία

υπάγεται στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων». ⁴² Όλες οι αρμοδιότητες που αφορούν θέματα σχετικά με την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση στη χώρα, ανήκαν αρχικά στους «...Νομάρχες και τις Νομαρχιακές Υπηρεσίες ως όργανα του Κράτους». Με το άρθρο 3 του Νόμου 2218/1994 μεταβιβάζονται στις τότε Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, ενώ με το εδάφιο α, παρ. 29, άρθρο 14 του Νόμου 2817/2000 «...περιέχονται στον Υπουργό Παιδείας και ασκούνται δια των αποκεντρωμένων υπηρεσιών του Υπουργείου...». ⁴³ Η οργάνωση των Περιφερειακών Δ/νσεων Εκπ/σης και οι αρμοδιότητές τους, καταγράφηκαν στον σχετικό νόμο (σύμφωνα με τις διατάξεις του 2986/2002 ρυθμίζονται θέματα οργάνωσης και διοίκησης των περιφερειακών υπηρεσιών εκπαίδευσης) που διέπει την ίδρυση και λειτουργία τους και τροποποιήθηκαν-συμπληρώθηκαν εν μέρει από μεταγενέστερες διατάξεις (Υ.Α. Φ.353.1/324/1056/Δ1/ΦΕΚ 1340/16-10-2002 «Περί καθορισμού καθηκόντων των προϊσταμένων των περιφερειακών υπηρεσιών» όπως τροποποιήθηκε με το ΦΕΚ 1180/τ. Β'/06-08-2010, το Ν. 3205/2003/ΦΕΚ 297/τ. Α'/23-12-2003 «Περί μισθοδοτικών ρυθμίσεων λειτουργιών και υπαλλήλων», καθώς και με το άρθρο 32 του Ν. 4027/2011/ΦΕΚ 233/τ. Α'). Τελευταία ουσιαστική τροποποίηση και αναδιάρθρωση των διατάξεων, υλοποιήθηκε με την ψήφιση και εφαρμογή αρχικά του Π.Δ. 18/2018, με το οποίο δημιουργήθηκε ενιαίος Οργανισμός των κεντρικών και περιφερειακών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, καθώς και του νόμου 4547/2018, σύμφωνα με τον οποίο υπήρξε σημαντική αναδιάρθρωση των περιφερειακών δομών της εκπαίδευσης, καθώς και των διαδικασιών επιλογής στελεχών σε αυτές. Στο διοικητικό κομμάτι, ο Περιφερειακός Διευθυντής Εκπαίδευσης προϊστάται της Υπηρεσίας, η οποία αποτελεί επιτελική δομή μεταξύ των περιφερειακών Υπηρεσιών εκπαίδευσης, είναι εκπαιδευτικός μίας εκ των δύο βαθμίδων εκπαίδευσης και το-

42. Στυλιανίδης Ευ., «Όλα είναι θέμα Παιδείας», Εγχειρίδιο Εκπαιδευτικής Νομοθεσίας, Έργο 2007-2009, Εκδόσεις Μίνωας, Αθήνα 2011, σελ. 29.

43. Εθνικό Τυπογραφείο. Ηλεκτρονική σελίδα αναζήτησης ΦΕΚ - Νόμοι και Προεδρικά Διατάγματα: www.et.gr/index.php/2013-01-28-14-06-23/2013-01-29-08-13-13.

*Εικόνα 2.
Ιόνιος Ακαδημία.*

ποθετείται από τον/την Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων για ορισμένο χρονικό διάστημα, μετά από διαδικασίες επιλογής οι οποίες έχουν θεσμοθετηθεί με τις αντίστοιχες διατάξεις του Ν. 4547/2018. Ο Περιφερειακός Δ/ντής Εκπ/σης, αρχικά και έως την εφαρμογή του ανωτέρω νόμου διοριζόταν και παύοταν από τον Υπουργό Παιδείας (μετακλπτός υπάλληλος, εδάφιο στ, παρ. 29, άρθρο 14 του 2817/2000).⁴⁴ Σε κάθε Π.Δ.Ε., υφίσταται η θέση του Προϊσταμένου της Αυτοτελούς Δ/νσης Διοικητικής, Οικονομικής και Παιδαγωγικής Υποστήριξης, ο οποίος τοποθετείται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας μετά από κρίσεις που προβλέπονται από τον Δημοσιοϋπαλληλικό Κώδικα (Ν. 3528/2007), όπως συμβαίνει στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Η ανωτέρω Διεύθυνση αποτελείται από τα Τμήματα Α' Διοικητικών και Β' Οικονομικών Υποθέσεων, Γ' Προσωπικού και Δ' Πληροφορικής και Νέων Τεχνολογιών, στα οποία προΐστανται, μετά από διαδικασίες επιλογής σύμφωνα με τον Δημοσιοϋπαλληλικό Κώδικα, αντίστοιχοι διοικητικοί υπάλληλοι. Οι αρμοδιότητες της Υπηρεσίας αφορούν στην γενικότερη διοικητική υποστήριξη όλων των δομών του Υπουργείου Παιδείας στην αντίστοιχη Περιφέρεια, καθώς και στην εποπτεία μίας σειράς ενεργειών που υλοποιούνται από τις υποκείμενες (σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Ν. 4547/2018) στην Π.Δ.Ε. οργανικές μονάδες. Αυτές είναι οι Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπ/σης, καθώς και οι υποστηρικτικές δομές που ανήκουν σε αυτές, τα Περιφερειακά Κέντρα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού (ΠΕ.Κ.Ε.Σ.), τα Κέντρα Εκπ/κής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης (Κ.Ε.Σ.Υ.) και τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπ/σης (Κ.Π.Ε.-Κ.Ε.Α.). Σε κάθε Διεύθυνση Εκπ/σης προΐσταται εκπαιδευτικός αντίστοιχης βαθμίδας, ο οποίος τοποθετείται από τον/την Υπουργό Παιδείας μετά από διαδικασίες επιλογής. Με την εφαρμογή του Οργανισμού και στις Δ/σεις Εκπ/σης, έχουν δημιουργηθεί αντίστοιχα με αυτά των Π.Δ.Ε. Τμή-

ματα, Α' Διοικητικού, Β' Οικονομικού, Γ' Προσωπικού και Δ' Πληροφορικής και Νέων Τεχνολογιών, καθώς και Εκπ/κών Θεμάτων όπου προΐσταται εκπαιδευτικός αντίστοιχης βαθμίδας.

Σε κάθε Π.Δ.Ε. λειτουργούν Ανώτερα Περιφερειακά Συμβούλια Πρωτοβάθμιας (Α.Π.Υ.Σ.Π.Ε.) και Δευτεροβάθμιας (Α.Π.Υ.Σ.Δ.Ε.) Εκπαίδευσης, η σύσταση και λειτουργία των οποίων ορίζεται από το Π.Δ. 1/2003. Σχετικά με τα θέματα Ειδικής Αγωγής, υφίσταται με έδρα την Π.Δ.Ε. Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Π.Υ.Σ.Ε.Ε.Π.). Για θέματα δε που αφορούν τους διοικητικούς υπαλλήλους των περιφερειακών υπηρεσιών εκπαίδευσης, λειτουργεί Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Διοικητικού Προσωπικού (Π.Υ.Σ.Δ.Π.). Πρόεδρος στα δύο πρώτα είναι ο Περιφερειακός Διευθυντής Εκπ/σης, στο Π.Υ.Σ.Ε.Ε.Π. είναι ένας Δ/ντής Εκπ/σης, ενώ στο Π.Υ.Σ.Δ.Π. είναι ο Προϊστάμενος της Αυτοτελούς Διεύθυνσης Διοικητικής, Οικονομικής και Παιδαγωγικής Υποστήριξης της Π.Δ.Ε.⁴⁵ Η λειτουργία όλων των ανωτέρω Συμβουλίων έχει ρόλο γνωμοδοτικό προς το μονοπρόσωπο Όργανο Διοίκησης, κυρίως τον Περιφερειακό Δ/ντή Εκπ/σης, ο οποίος είναι αυτός που τελικά υπογράφει και εκδίδει όλες τις σχετικές αποφάσεις. Με ειδική ανά περίπτωση σύνθεση που προβλέπεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4547/2018, λειτουργεί επίσης με έδρα την Π.Δ.Ε. το Περιφερειακό Συμβούλιο Επιλογής Συντονιστών Εκπ/κού Έργου και Προϊσταμένων Κ.Ε.Σ.Υ. Τέλος, με έδρα την Περιφερειακή Δ/ση Εκπ/σης λειτουργούν σε κάθε περιφέρεια εκπαίδευσης τα Πρωτοβάθμια Πειθαρχικά Συμβούλια Εκπαιδευτικών (Τμήμα Α') και Διοικητικών Υπαλλήλων (Τμήμα Β'). Πρόεδροι στα εν λόγω Συμβούλια ορίζονται Πρωτοδίκες, ενώ μετέχουν ως τακτικά μέλη και οι κατά τόπους εκπρόσωποι του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

44. Εθνικό Τυπογραφείο. Ηλεκτρονική σελίδα αναζήτησης ΦΕΚ - Νόμοι και Προεδρικά Διατάγματα: www.et.gr/index.php/2013-01-28-14-06-23/2013-01-29-08-13-13.

45. Στυλιανίδης Ευ., «*Οδα είναι θέμα Παιδείας*», Εγχειρίδιο Εκπαιδευτικής Νομοθεσίας, Έργο 2007-2009, Εκδόσεις Μίνωας, Αθήνα 2011, σελ. 40.

Προεδρικό Διάταγμα υπ' αρ. 18/2018, ΦΕΚ 31/Α/23-2-2018, Οργανισμός Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

Σύμφωνα με το άρθρο 49 του ΠΔ υπ' αρ. 18/2018, ΦΕΚ 31/Α/23-2-2018, σχετικά με τον Οργανισμό Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης και τις αρμοδιότητες ισχύουν τα εξής:

Περιφερειακές Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

1. Επιχειρησιακός στόχος κάθε μίας από τις δεκατρείς (13) Περιφερειακές Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης είναι ο συντονισμός και η παρακολούθηση της εφαρμογής της πολιτικής για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, στην περιοχή αρμοδιότητάς της, και η συμβολή στον σχεδιασμό και τη διαμόρφωση της εκπαιδευτικής πολιτικής σε περιφερειακό επίπεδο.
2. Κάθε μία από τις δεκατρείς (13) Περιφερειακές Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης:
  - α) λειτουργεί ως αποκεντρωμένη υπηρεσία υπαγόμενη στον Γενικό/Διοικητικό Γραμματέα του Υπουργείου,
  - β) ασκεί τις αρμοδιότητες που προβλέπονται από το παρόν προεδρικό διάταγμα,
  - γ) έχει την έδρα της στην πρωτεύουσα της εκάστοτε περιφέρειας που περιγράφεται στο ν. 3852/2010 (Α' 87), στα όρια της οποίας ασκεί και τις αρμοδιότητές της,
  - δ) συγκροτείται από αα) την Αυτοτελή Διεύθυνση Διοικητικής, Οικονομικής και Παιδαγωγικής Υποστήριξης, ββ) τις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της οικείας περιφέρειας.
3. Οι δεκατρείς (13) Περιφερειακές Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης είναι οι εξής:
... η) Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθ-

μιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ιονίων Νήσων, στην οποία υπάγονται οι Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ζακύνθου, Κέρκυρας, Κεφαλληνίας και Λευκάδας και οι Διευθύνσεις Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ζακύνθου, Κέρκυρας, Κεφαλληνίας και Λευκάδας, ...

5. Στις Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης υπάγονται, ως αποκεντρωμένες υπηρεσίες, πενήντα τρία (53) Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Κ.Π.Ε.), τα οποία προβλέπονται από το άρθρο 111 παρ.13 του ν. 1892/1990 (Α' 101) όπως ισχύει και τα οποία έχουν ιδρυθεί και λειτουργούν σε Δήμους με αποφάσεις του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

Επιχειρησιακός στόχος κάθε Κ.Π.Ε. είναι η υποστήριξη των μαθητών προκειμένου να συνειδητοποιήσουν τη σχέση του ανθρώπου με το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον του, να ευαισθητοποιηθούν για τα προβλήματα που συνδέονται με αυτό και να δραστηριοποιηθούν, με ειδικά προγράμματα, ώστε να συμβάλλουν στη γενικότερη προσπάθεια αντιμετώπισής τους.

6. Στις Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης λειτουργούν και υπάγονται, ως αποκεντρωμένες υπηρεσίες, εξήντα δύο (62) Κέντρα Διαφοροδιάγνωσης, Διάγνωσης και Υποστήριξης Ειδικών Εκπαιδευτικών Αναγκών (ΚΕΔΔΥ), τα οποία προβλέπονται από τα άρθρα 2 και 12 του ν.3699/2008 (Α' 199) όπως ισχύουν και τα οποία έχουν ιδρυθεί στις έδρες των τέως Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και Νομαρχιακών Διαμερισμάτων.

Επιχειρησιακός στόχος κάθε ΚΕΔΔΥ είναι η προσφορά υπηρεσιών διάγνωσης, αξιολόγησης και υποστήριξης των μαθητών και κυρίως εκείνων που έχουν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, καθώς και υποστήριξης, πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης των εκπαιδευτικών, των γονέων και της κοινωνίας.

Άρθρο 50

Αυτοτελής Διεύθυνση Διοικητικής, Οικονομικής και Παιδαγωγικής Υποστήριξης

1. Επιχειρησιακός στόχος της Αυτοτελούς Διεύθυνσης Διοικητικής, Οικονομικής και Παιδαγωγικής Υποστήριξης που υπάρχει σε κάθε μία από τις δεκατρείς (13) Περιφερειακές Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης είναι η διοικητική, οικονομική και παιδαγωγική υποστήριξη του έργου των Διευθύνσεων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της οικείας Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης και η εποπτεία και ο συντονισμός του έργου των υπαγόμενων σε αυτήν περιφερειακών υπηρεσιών.

2. Η Αυτοτελής Διεύθυνση Διοικητικής, Οικονομικής και Παιδαγωγικής Υποστήριξης συγκροτείται από τις ακόλουθες οργανικές μονάδες:

- α) Τμήμα Α' Διοικητικών Υποθέσεων,
- β) Τμήμα Β' Οικονομικών Υποθέσεων,
- γ) Τμήμα Γ' Προσωπικού,
- δ) Τμήμα Δ' Πληροφορικής και Νέων Τεχνολογιών,
- ε) Τμήμα Ε' Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης,
- στ) Τμήμα Στ' Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης,
- ζ) Γραφείο Νομικής Υποστήριξης.

3. Το Τμήμα Α' Διοικητικών Υποθέσεων είναι αρμόδιο για:

- α) την τήρηση του πρωτοκόλλου και του αρχείου και τη διαχείριση και διεκπεραίωση της αλληλογραφίας,
- β) την οργάνωση, διεξαγωγή και τον συντονισμό κάθε είδους εξετάσεων και διαγωνισμών,
- γ) τη διαχείριση όλων των θεμάτων που σχετίζονται με υλοποίηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων, εκπαιδευτικές επισκέψεις, ανταλλαγές και εκδρομές μαθητών,

- δ) τις μεταβολές σχολικών μονάδων,
- ε) τη διεκπεραίωση κάθε είδους διοικητικών διαδικασιών,
- στ) τη διαχείριση των ψηφιακών υπογραφών,
- ζ) την επικοινωνία και τις σχέσεις με τον τύπο,
- η) τη λειτουργία του γραφείου εξυπηρέτησης πολιτών,
- θ) την παρακολούθηση της προς δημοσίευση ύλης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως,
- ι) την εκπόνηση και εφαρμογή σχεδίων πολιτικής προστασίας,
  - ια) τον χειρισμό κάθε άλλου συναφούς θέματος.

4. Το Τμήμα Β' Οικονομικών Υποθέσεων είναι αρμόδιο για:

- α) τη χορήγηση Μισθολογικού Κλιμακίου (Μ.Κ.) στο πάσης φύσεως προσωπικό της οικείας Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και των ΚΕ.Δ.Δ.Υ.,
- β) τη συγκέντρωση και επεξεργασία των απαραίτητων στοιχείων για τη σύνταξη του προϋπολογισμού της οικείας Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, την παρακολούθηση και εκτέλεση αυτού και την σύνταξη του απολογισμού της,
- γ) την έκδοση των πράξεων μετακίνησης των στελεχών της εκπαίδευσης, των εκπαιδευτικών και των διοικητικών υπαλλήλων της οικείας Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης,
- δ) τη σύνταξη των καταστάσεων εξόδων κίνησης εκτός έδρας και τη μέριμνα για την αποστολή τους στις αρμόδιες Δημοσιονομικές Υπηρεσίες Εποπτείας και Ελέγχου (ΔΥΕΕ) του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους,
- ε) την προώθηση των οικονομικών θεμάτων που αφορούν τις πάσης φύσεως εξετάσεις και τους διαγωνισμούς που διεξάγονται εντός της οικείας Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης,

- στ) τον προγραμματισμό, τη σύνταξη τεχνικών προδιαγραφών, τη διαγωνιστική διαδικασία, την ανάθεση, την εποπτεία και την επίβλεψη δημόσιων συμβάσεων πάσης φύσεως παροχής υπηρεσιών συμπεριλαμβανομένων αα) των τεχνικών υπηρεσιών, για τις ανάγκες της Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, και των υπηρεσιών που υπάγονται σε αυτήν ββ) των υπηρεσιών για την καθαριότητα, τη φύλαξη, την επισκευή, τη συντήρηση και τη λειτουργική υποστήριξη των ηλεκτρομηχανολογικών και κτιριακών εγκαταστάσεων που στεγάζεται η Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, και οι υπαγόμενες σε αυτήν υπηρεσίες,
- ζ) τον επίσιο προγραμματισμό για τα υπό προμήθεια είδη απαραίτητα για την εύρυθμη λειτουργία των οργανικών μονάδων της,
- η) τις προμήθειες των πάσης φύσεως αγαθών σύμφωνα με τις διαδικασίες που περιγράφονται στη κείμενη νομοθεσία,
- θ) τη συγκρότηση των αρμόδιων συλλογικών οργάνων για την εκτέλεση των αρμοδιοτήτων του Τμήματος.
- 1) τη μέριμνα για την παροχή τηλεφωνικών και ηλεκτρονικών συνδέσεων,
- η) την παραλαβή και διάθεση των πάσης φύσεως υλικών και μέσων,
- α) την εν γένει στήριξη των υπηρεσιών και των Συμβουλίων της οικείας Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στα οικονομικά φύσεως θέματα,
- ιβ) την έκδοση αποφάσεων δέσμευσης πίστωσης και την τήρηση και ενημέρωση του Μητρώου Δεσμεύσεων,
- ιγ) τη συγκέντρωση και υποβολή για εκκαθάριση των πάσης φύσεως σχετικών δικαιολογητικών, καθώς και την παρακολούθηση των δαπανών που διενεργούνται κατά τις ανωτέρω περιπτώσεις, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 24 του ν. 4270/2014,
- ιδ) τον χειρισμό κάθε άλλου συναφούς θέματος.
5. Το Τμήμα Γ' Προσωπικού είναι αρμόδιο για:
- α) τα θέματα υπηρεσιακής κατάστασης και υπηρεσιακών μεταβολών των διοικητικών υπαλλήλων και των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην οικεία Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, καθώς και των ΚΕ.Δ.Δ.Υ, σύμφωνα με τις αρμοδιότητες που προκύπτουν από την κείμενη νομοθεσία,
- β) τη διοικητική υποστήριξη των υπηρεσιακών και πειθαρχικών συμβουλίων που λειτουργούν στην οικεία Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Α.Π.Υ.Σ.Π.Ε., Α.Π.Υ.Σ.Δ.Ε., Π.Υ.Σ.Ε.Ε.Π., Π.Υ.Σ.ΔΙ.Π.),
- γ) τη διοικητική υποστήριξη των διαδικασιών επιλογής στελεχών της εκπαίδευσης,
- δ) τη διοικητική υποστήριξη των διαδικασιών στελέχωσης αποκεντρωμένων δομών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης,
- ε) τη διοικητική συνδρομή για τη συγκρότηση και ανασυγκρότηση των υπηρεσιακών συμβουλίων και των λοιπών συλλογικών οργάνων,
- στ) την προώθηση των διαδικασιών, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, για την εκλογή και ανάδειξη των αιρετών εκπροσώπων στα υπηρεσιακά συμβούλια,
- ζ) την παροχή των προβλεπόμενων διευκολύνσεων στους αιρετούς εκπροσώπους στα υπηρεσιακά συμβούλια,
- η) την εκτίμηση των αναγκών των υπηρεσιών και των σχολικών μονάδων και των ΚΕ.Δ.Δ.Υ. που υπάγονται στην οικεία Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σε πάσης φύσεως εκπαιδευτικό και διοικητικό προσωπικό,
- θ) τις διαδικασίες πρόσληψης και διαχείρισης πάσης φύσεως προσωπικού ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου,
- ι) την τήρηση του προσωπικού μητρώου του διοικητικού προσωπικού της οικείας Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης,

- ια) τη διεκπεραίωση των διαδικασιών και τη σύνταξη των φακέλων με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για τη συνταξιοδότηση υπαλλήλων,
- ιβ) τη διεκπεραίωση των διαδικασιών παραπομπής των υπαλλήλων στις αρμόδιες υγειονομικές επιτροπές,
- ιγ) την έκδοση των διοικητικών πράξεων για τη χορήγηση αδειών στο πάσης φύσεως προσωπικό της οικείας Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και σε στελέχη της εκπαίδευσης (Σχολικούς Συμβούλους, Διευθυντές Εκπαίδευσης),
- ιδ) τη μέριμνα για την εφαρμογή του ωραρίου του προσωπικού,
- ιε) τις διαδικασίες πρόσληψης και διαχείρισης του πάσης φύσεως προσωπικού ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου,
- ιστ) τη διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη της διαδικασίας αξιολόγησης,
- ιζ) τη λειτουργία της γραμματείας του Περιφερειακού Διευθυντή της οικείας Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης,
- ιη) την παροχή διοικητικής υποστήριξης στα Τμήματα Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης,
- ιθ) την παροχή γραμματειακής υποστήριξης στους Σχολικούς Συμβούλους που έχουν την έδρα τους στην ίδια πόλη με την έδρα της οικείας Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης,
- κ) την κατανομή του προσωπικού και την εν γένει στελέχωση των επιμέρους τμημάτων της οικείας Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης,
- κα) την έκδοση των διοικητικών πράξεων ορισμού αναπληρωτών των προϊσταμένων των τμημάτων της οικείας Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης,
- κβ) τον χειρισμό κάθε άλλου συναφούς θέματος.
- 6. Το Τμήμα Δ' Πληροφορικής και Νέων Τεχνολογιών** είναι αρμόδιο για:
- α) τη λειτουργία των πληροφοριακών συστημάτων και δικτύων και τη μηχανοργάνωση της οικείας Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης,
- β) την ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών για την υποστήριξη του έργου των επιμέρους τμημάτων της οικείας Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης,
- γ) τη δημιουργία, οργάνωση και συντήρηση βάσεων δεδομένων,
- δ) την κατασκευή, συντήρηση, διαχείριση ιστότοπου και την παροχή υπηρεσιών επιπέδου 1 έως 4 μέσω αυτού,
- ε) την παρακολούθηση, αναβάθμιση και τεχνική υποστήριξη των υπολογιστικών και δικτυακών υποδομών της οικείας Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης,
- στ) την ψηφιοποίηση διαδικασιών και την συμβολή στον αποτελεσματικότερο επιχειρησιακό σχεδιασμό μέσω διαγραμματικής καταγραφής και ανασχεδιασμού διαδικασιών, με σκοπό την αποτελεσματικότερη παροχή υπηρεσιών και τη βελτίωση της ποιότητάς τους,
- ζ) τη μέριμνα για την τήρηση των διαδικασιών ασφαλείας των δεδομένων και των δικτύων,
- η) την εκπόνηση των προδιαγραφών για την προμήθεια ψηφιακού εξοπλισμού και αναλωσίμων υλικών,
- θ) την ενημέρωση και διαχείριση μητρώου ψηφιακής υποδομής,
- ι) την υποστήριξη της συλλογής και επεξεργασίας στατιστικών στοιχείων,
- ια) τον χειρισμό κάθε άλλου συναφούς θέματος.
- 7. Το Τμήμα Ε' Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης** είναι αρμόδιο για:
- α) την εποπτεία, τον συντονισμό και την υποστήριξη του έργου των Σχολικών Συμβούλων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, Προσχολικής Αγωγής και Ειδικής Αγωγής,
- β) τη διοργάνωση δραστηριοτήτων επιμόρφωσης και ενημέρωσης των Σχολικών Συμβούλων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, Προσχολικής Αγωγής και Ειδικής Αγωγής,

- γ) την έγκριση σεμιναρίων και επιμορφωτικών δράσεων που διοργανώνουν οι Σχολικοί Σύμβουλοι,
- δ) την εισήγηση για προσωρινή αναπλήρωση ελλείποντος Σχολικού Συμβούλου σε μια περιφέρεια,
- ε) θέματα εφαρμογής αναλυτικών προγραμμάτων, περιεχομένου σπουδών και φοίτησης μαθητών στις σχολικές μονάδες πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης,
- στ) θέματα ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης,
- ζ) την εφαρμογή προγραμμάτων αντισταθμιστικής υποστήριξης,
- η) την υποστήριξη των καινοτόμων δράσεων και την παρακολούθηση και εποπτεία, μέσω των Σχολικών Συμβούλων, της δραστηριότητας των αντίστοιχων αποκεντρωμένων δομών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης,
- θ) τον συντονισμό και την υποστήριξη του έργου των Π.Ε.Κ.,
- ι) τον χειρισμό κάθε άλλου συναφούς θέματος.

8. Το Τμήμα Στ' Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης είναι αρμόδιο για:

- α) την εποπτεία, τον συντονισμό και την υποστήριξη του έργου των Σχολικών Συμβούλων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης,
- β) τη διοργάνωση δραστηριοτήτων επιμόρφωσης και ενημέρωσης των Σχολικών Συμβούλων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης,
- γ) την έγκριση σεμιναρίων και επιμορφωτικών δράσεων που διοργανώνουν οι Σχολικοί Σύμβουλοι,
- δ) την εισήγηση για την ανάθεση σχολείων γενικής παιδαγωγικής ευθύνης στους Σχολικούς Συμβούλους Δ.Ε.,
- ε) την εισήγηση για προσωρινή αναπλήρωση ελλείποντος Σχολικού Συμβούλου σε μια περιφέρεια,
- στ) θέματα εφαρμογής αναλυτικών προγραμμάτων, περιεχομένου σπουδών και φοίτησης μαθητών στις σχολικές μονάδες δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης,
- ζ) θέματα ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης, η) θέματα επαγγελματικής εκπαίδευσης,
- θ) την εφαρμογή προγραμμάτων αντισταθμιστικής υποστήριξης,

κής υποστήριξης,

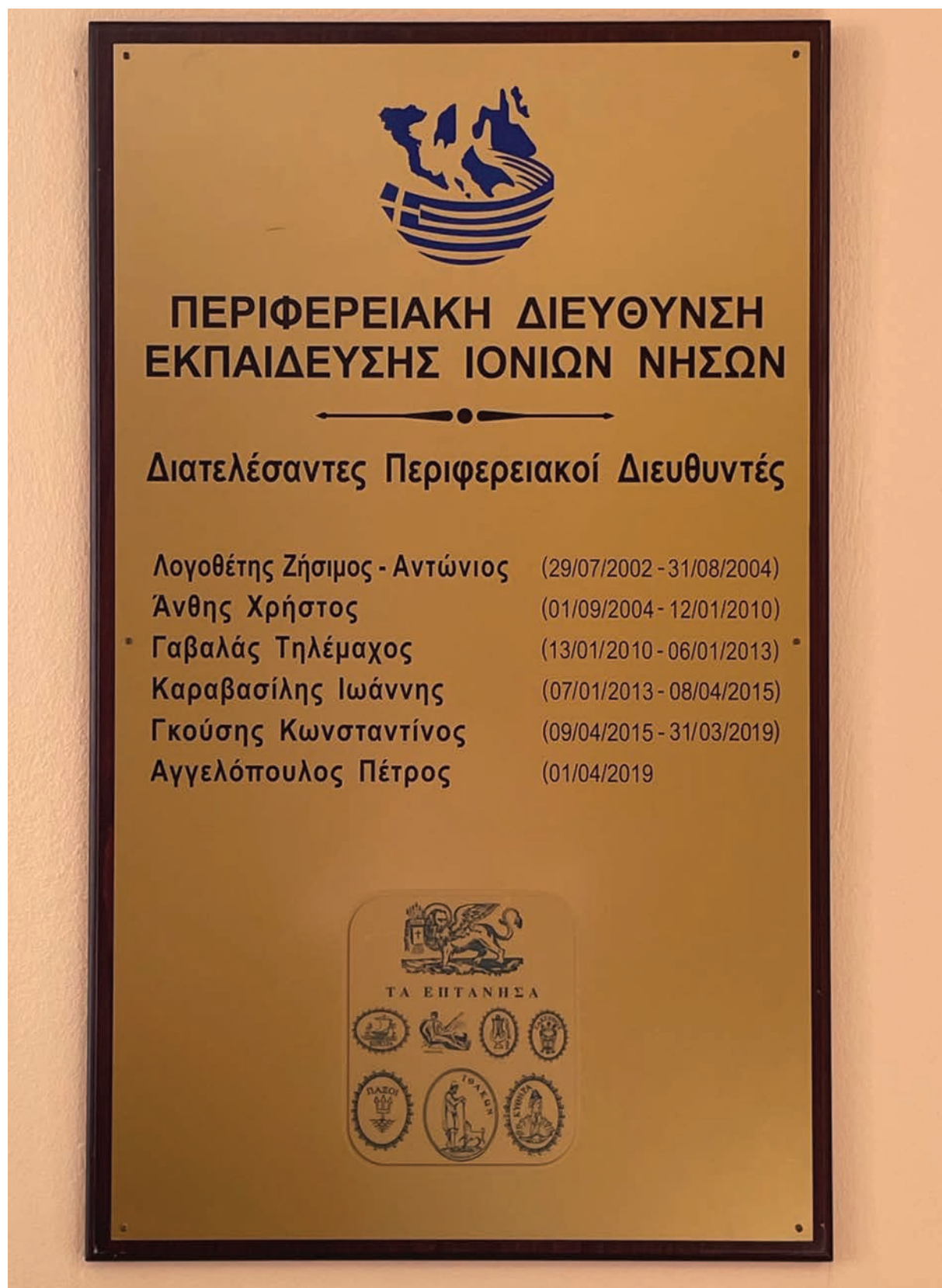
- ι) την υποστήριξη των καινοτόμων δράσεων και την παρακολούθηση και εποπτεία, μέσω των Σχολικών Συμβούλων, της δραστηριότητας των αντίστοιχων αποκεντρωμένων δομών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης,
- ια) τον συντονισμό και την υποστήριξη του έργου των Π.Ε.Κ., ια) τον χειρισμό κάθε άλλου συναφούς θέματος.

9. Το Γραφείο Νομικής Υποστήριξης είναι αρμόδιο για:

- α) τη νομική υποστήριξη της οικείας Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και των μονομελών και συλλογικών οργάνων που υπάγονται σε αυτήν σε θέματα λειτουργίας και άσκησης αρμοδιοτήτων,
- β) τη νομική υποστήριξη της οικείας Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σε θέματα εφαρμογής του πειθαρχικού δικαίου,
- γ) τη σύνταξη και κατάθεση εκθέσεων απόψεων της διοίκησης στα αρμόδια δικαστήρια και σε ανεξάρτητες αρχές,
- δ) τον χειρισμό κάθε άλλου συναφούς θέματος.

Αποτίμηση της λειτουργίας των Περιφερειακών Διευθύνσεων Εκπαίδευσης

Η προσεκτική ανάλυση των τελευταίων εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων, καταδεικνύει σαφώς την προσπάθεια να εναρμονιστούν με τις απαιτήσεις των σύγχρονων κοινωνικών μοντέλων. Λόγω όμως της διαφοροποίησης στην εξέλιξη των κοινωνικών συστημάτων από χώρα σε χώρα, έχουμε από τη μία την προσπάθεια σύγκλισης με την διεθνώς καταγεγραμμένη στοχοθεσία της εκπαιδευτικής πολιτικής και από την άλλη, ειδικότερες επιμέρους προσπάθειες εφαρμογής εθνικής στρατηγικής από τα Κράτη, με την προώθηση πολιτικών επιλογών σχετικά με την ενδυνάμωση της διοικητικής αποκέντρωσης της εκπαίδευσης σε περιφερειακό επίπεδο. Αντίστοιχα και στη χώρα μας, η επιλογή της αποκέντρωσης έχει σαφώς εκφραστεί

Εικόνα 2.

Διατελέσαντες Περιφερειακοί Διευθυντές Εκπαίδευσης Ιονίων Νήσων.

με την ίδρυση και λειτουργία των Περιφερειακών Διευθύνσεων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Π.Δ.Ε.), αλλά και με την εφαρμογή πλήθους έτερων ρυθμίσεων που αφορούν σε θέματα διοίκησης των Σχολικών Μονάδων και τα οποία προσομοιάζουν στα διεθνή πρότυπα. Η Ελλάδα ανήκει στις χώρες που προχωρούν στην αντικατάσταση του συγκεντρωτικού μοντέλου διοίκησης με αργά βήματα, ανταποκρινόμενη στις απαιτήσεις της παγκοσμιοποίησης που κατ' αναλογία εφαρμόζονται στη χώρα με αρκετή καθυστέρηση. Η υπάρχουσα πυραμιδοειδής διοίκηση στην εκπαίδευση, ως χαλαρότερη παραλλαγή του γραφειοκρατικού, αρτηριοσκληρωτικού συστήματος που υφίσταται στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, θεωρείται υπεύθυνη για τη διατήρηση των δυσλειτουργιών, της στασιμότητας και της άρνησης για αλλαγές και βελτιωτικές παρεμβάσεις.

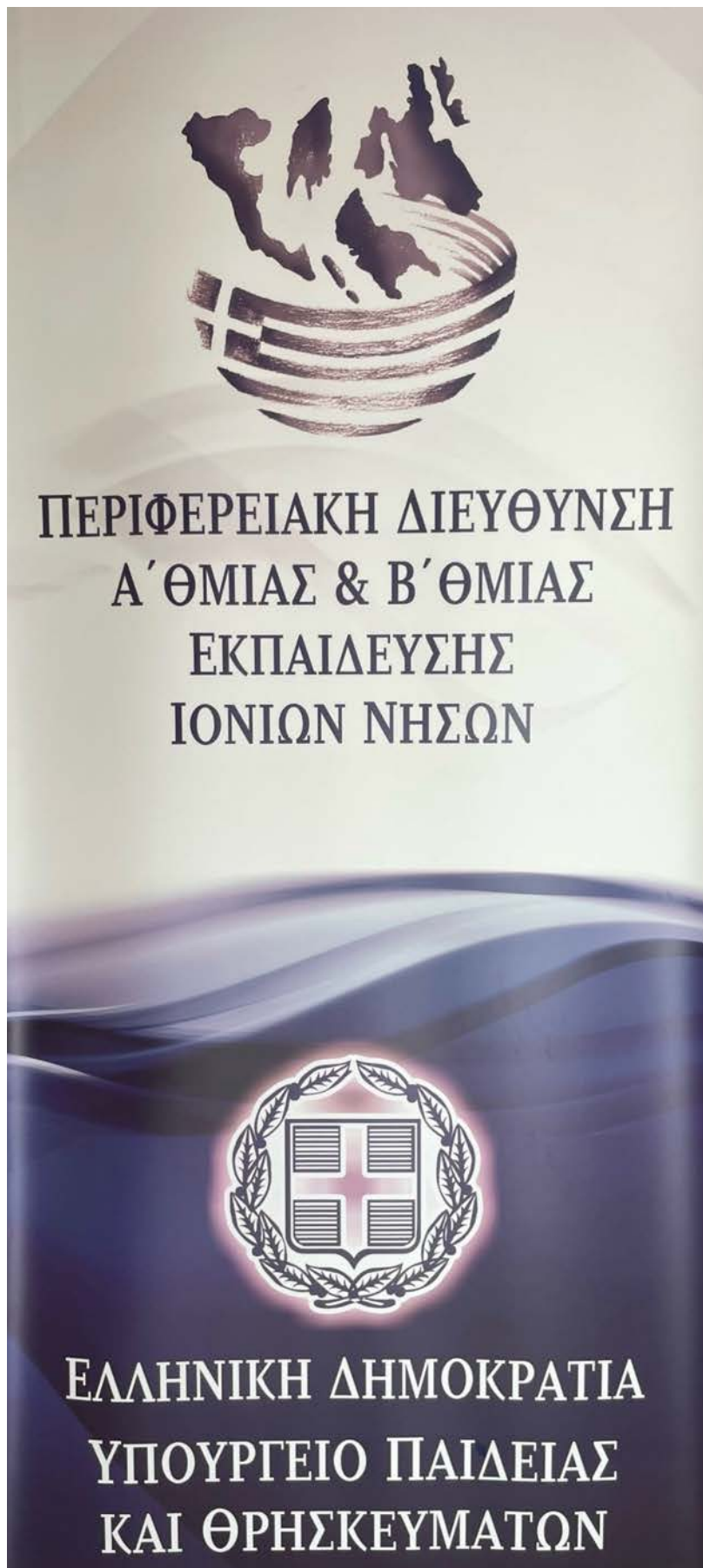
Η ίδρυση και λειτουργία των Περιφερειακών Διευθύνσεων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Π.Δ.Ε.), αποτελεί μία ιδιαίτερα σημαντική προσπάθεια αποκέντρωσης του εκπαιδευτικού συστήματος, η οποία ελάχιστα εμπεριείχε αντίστοιχη διάχυση της αποκέντρωσης προς τα υπόλοιπα δομικά στοιχεία του συνόλου της εκπαίδευσης. Αν και η λειτουργία του θεσμού όλα αυτά τα έτη κατέδειξε κάποιες δυσλειτουργίες, εκ του αποτελέσματος κρίνεται περισσότερο αποκεντρωτική των αρμοδιοτήτων των Κεντρικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων και επομένως πιο ευέλικτη και πιο αποτελεσματική στην ορθή άσκηση της εκάστοτε εκπαιδευτικής πολιτικής. Από τον τρόπο βέβαια άσκησης της πολιτικής του Υπουργείου όλα τα προηγούμενα έτη, δεν προκύπτει η ύπαρξη εκτεταμένης αυτονομίας και αποκέντρωσης των διοικητικών δυνατοτήτων, προκειμένου οι Π.Δ.Ε. να μπορούν να ασκήσουν τοπική εκπαιδευτική πολιτική, προσαρμόζοντας την εξαγγελθείσα κεντρικά στις ιδιαιτερότητες και απαιτήσεις της κάθε περιφέρειας.

Σχετικά με τη λήψη των αποφάσεων σε τοπικό επίπεδο, μεγάλη μερίδα εκπαιδευτικών και στελεχών της διοίκησης, υποστηρίζει την ανάγκη περαι-

τέρω αποκέντρωσης αρμοδιοτήτων, με την οριοθέτηση να τοποθετείται σε επίπεδο Περιφέρειας. Δεν μπορούμε βέβαια να παραβλέψουμε το πλήθος των βελτιωτικών αλλαγών που συνέβησαν στην διοίκηση της εκπαίδευσης, αλλά και στην εκπαίδευση των πολιτών από το 2002, έτος ίδρύσεως των Π.Δ.Ε. και μετά. Ο τρόπος που συνέβησαν, οι αντιδράσεις που προκάλεσαν και η ποιοτική σύνθεση των βελτιωτικών προσαρμογών που επέφεραν, μπορούν να ενταχθούν στο πλαίσιο της ωρίμανσης και ενηλικίωσης του θεσμού, ο οποίος πιο έτοιμος από ποτέ, υποστηρίζει τα τελευταία έτη με τον καλύτερο δυνατό τρόπο όλες τις σημαντικές μεταρρυθμίσεις που υλοποιούνται στην εκπαίδευση.

Όσον αφορά τη συνεργασία των Π.Δ.Ε. με άλλους κοινωνικούς φορείς και περιφερειακές κρατικές δομές (τοπική αυτοδιοίκηση πρώτου και δεύτερου βαθμού, κτλ), οι αρμοδιότητες των συγκεκριμένων Υπηρεσιών δικαιολογούν την ύπαρξη σχέσεων συνδιαλλαγής, λόγω του ότι υφίσταται μηχανισμός διεκπεραίωσης και συντονισμού δράσεων, ο οποίος εμπλέκει άμεσα τις εκατέρωθεν δραστηριότητες. Η μεταξύ τους επικοινωνία κρίνεται απαραίτητη και επιβάλλεται προκειμένου να εξασφαλιστεί η καλή λειτουργία των Σχολικών Μονάδων και η εξυπηρέτηση των πολιτών (κτηριακά, μετακινήσεις μαθητών και εκπαιδευτικού προσωπικού, προμήθεια εξοπλισμού και αναλώσιμου υλικού, ευρωπαϊκά προγράμματα κτλ).

Τέλος, συμπληρώνοντας την προσπάθεια αποτίμησης του έργου που επιτελείται από τις Π.Δ.Ε., δεν μπορούμε να μην αναφερθούμε στον ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο που διαδραμάτισαν όλο το κρίσιμο διάστημα αντιμετώπισης της πανδημίας (covid-19), οργανώνοντας και υποστηρίζοντας σε κάθε επίπεδο τη λειτουργία των Σχολικών Μονάδων και περιφερειακών δομών εκπαίδευσης, την παροχή τηλεεκπαίδευσης, τις ειδικότερες ανάγκες μερίδας μαθητών και εκπαιδευτικών, εξελίσσοντας παράλληλα τις ικανότητες και τις δεξιότητες του συνόλου των υπηρετούντων λειτουργών της εκπαίδευσης.

Βιβλιογραφία

- Αθανασούλα-Ρέππα Α., Κουτούζης Μ., Μαυρογιώργος Γ., Νιτσόπουλος Β., Χαλκιώτης Δ. κ. συν., «*Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων-Εκπαιδευτική Διοίκηση και Ποδηγή*», τ. Α΄, Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, 1999.
- Βασιλούδης Δ., Κελεσιδής Γ., Κελεσιδής Ε., Κουρουμιάκης Α., «*Για μια νέα αρχιτεκτονική στην εκπαίδευση*», αυτοέκδοση, 2010, Αλεξανδρούπολη.
- Δημαράς Αλέξης, «*Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης-Το "ανακοπτόμενο άδμα"-Τάσεις και αντιστάσεις στην ελληνική εκπαίδευση 1833-2000*», επιμ. Βάσω Βασιλικού-Παπαγεωργίου, Εκδόσεις Μεταίχιμο 2013, Αθήνα.
- Δημαράς Αλέξης, «*Η μεταρρύθμιση που δεν έγινε (Τεκμήρια Ιστορίας)*». Τόμος Β΄:1895-1967. Εκδόσεις Εστίας 2007, Αθήνα.
- Everard, K. B., Morris, G., «*Αποτελεσματική Εκπαιδευτική Διοίκηση*», μτφρ. Κίκιζας Δ., Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, 1999.
- Κώστας Κωστής, «*Τα κακομαθημένα παιδιά της Ιστορίας-Η διαμόρφωση του νέου Ελληνικού Κράτους 18^{ος}-21^{ος} αιώνων*». Εκδόσεις Πατάκη, 2015, Αθήνα.
- Σαΐτη Α., Σαΐτης Χ., «*Εισαγωγή στη Διοίκηση της Εκπαίδευσης-Θεωρία και μελέτη περιπτώσεων*», τ. Α΄, 2011, Αθήνα.
- Σαΐτης Χ., «*Οργάνωση και διοίκηση της εκπαίδευσης: Θεωρία και πράξη*», 4^η έκδοση, 2005, Αθήνα.
- Σπηλιωτόπουλος Επ. Π. - Μακρυδημήτρης Α., «*Η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα*», Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκουλα, 2001, Αθήνα - Κομοτηνή.
- Στυλιανίδης Ευ., «*Όλα είναι θέμα Παιδείας*», Εγχειρίδιο Εκπαιδευτικής Νομοθεσίας, Έργο 2007-2009, Εκδόσεις Μίνωας, 2011, Αθήνα.

Άρθρα - Πρακτικά - Εκθέσεις - Έγγραφα - Επιστημονικές Εκδόσεις

- Επιτροπή των Περιφερειών, Γνωμοδότηση για την Έκθεση της Επιτροπής: «*Οι συγκεκριμένοι μεθόδικοί στόχοι των εκπαιδευτικών συστημάτων*», Σεπτέμβριος 2001, Βρυξέλλες.
- Τάτσος Ν., Πρακτικά Α΄ Πανελληνίου Συνεδρίου, Ελληνική Κοινωνιολογική Εταιρία, 2011, Αθήνα.
- Μελετιάδης Χ., «*Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του '64*», άρθρο στην εφημερίδα «*Η Καθημερινή*», 18-09-2016, Αθήνα.

Πηγές από το Διαδίκτυο

- Γκλαβάς Σ., «*Επισκόπηση της ιστορίας της εκπαίδευσης στο Νέο Ελληνικό Κράτος*», Μάρτιος 2010, www.pi-schools.gr/progr_sroudop_1899_1999/episkopisi.
- Εθνικό Τυπογραφείο. Ηλεκτρονική σελίδα αναζήτησης ΦΕΚ - Νόμοι και Προεδρικά Διατάγματα: www.et.gr/index.php/2013-01-28-14-06-23/2013-01-29-08-13-13.
- Προεδρικό Διάταγμα υπ' αριθ. 18/2018, ΦΕΚ 31/Α/23-2-2018, Οργανισμός Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

Προτάσεις και προοπτικές εκπαίδευσης

Πέτρος Δ. Αγγελόπουλος

Η παρούσα κοινωνική συγκυρία της πανδημίας του κορωνοϊού covid-19 και της οικονομικής κρίσης, θέτει επιτακτικά το ζήτημα της κοινωνικής αποστολής και της αποτελεσματικότητας της εκπαίδευσης στη σύγχρονη κοινωνία της παγκοσμιοποίησης.

Η εκπαίδευση αποτελεί θεσμό κοινωνικής αλλαγής και μετασχηματισμού, θεσμό με το οποίο εμείς οι εκπαιδευτικοί, καλούμαστε να ολοκληρώσουμε πραγματικές αλλαγές, όσον αφορά την αναβάθμιση της εκπαίδευσης, τους πολίτες και την κοινωνία του μέλλοντος.

Υπάρχουν κοινωνίες και πολιτισμοί όπου οι ιστορίες τους είναι διαφορετικές από τις δικές μας. Σε αυτό το πλαίσιο λειτουργίας η ιστορία ποιεί πολιτισμό, κι είναι κάτι πιο βαθύ. Η ιστορία, στην οποία αναφερόμαστε, ορίζει την πραγματικότητα, δεν είναι απλώς σκέψεις, αλλά αποτελεί το πλαίσιο της σκέψης.

Εικόνα 1.

Περιφερειακός Διευθυντής Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ιονίων Νήσων - Πέτρος Δ. Αγγελόπουλος.

Σκοπός της εκπαιδευτικής διαδικασίας είναι η διαμόρφωση εγγράμματων και ενσυναίσθητων πολιτών με δεξιότητες, σεβασμό στη διαφορετικότητα, υπευθυνότητα, δημοκρατικό ήθος και με ιστορική ταυτότητα. Πολιτών με ολοκληρωμένη προσωπικότητα, ικανών να συμβάλλουν δημιουργικά στην ανάπτυξη της κοινωνίας και στην αντιμετώπιση των προκλήσεων του μέλλοντος, καθώς και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών μέσω της παιδείας.

Η δημιουργία ενός Σχολείου το οποίο, κάθε ημέρα της λειτουργίας του, θα στοχεύει με υπεύθυνες σταθερές διαδικασίες, αληθινό ενδιαφέρον και αγάπη, στην πνευματική, ηθική, κοινωνική καλλιέργεια και την ψυχοσωματική υγεία κάθε μαθητή και κάθε μαθήτριας ξεχωριστά, προσφέροντας έτσι ουσιαστική παιδεία υψηλού επιπέδου σε όλους.

Στο πλαίσιο αυτό το όραμα για την εκπαίδευση είναι αποτέλεσμα συλλογικής διαμόρφωσης, εστιασμένο στις ιδιαίτερες ανάγκες εκπαιδευτικών και μαθητών/μαθητριών και στη βελτίωση της διδασκαλίας και της μάθησης. Το όραμα αντικατοπτρίζει το σκοπό και την εικόνα του μέλλοντος, αποτελώντας ταυτόχρονα το αρχικό ερέθισμα για αλλαγή.

Οι παρακάτω σημαντικές προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις, λειτουργώντας εντός ιστορικού πλαισίου (γνωρίζοντας το παρελθόν, ρυθμίζουμε το παρόν και οργανώνουμε το μέλλον), μπορούν να προσφέρουν αναβάθμιση της παρεχόμενης ποιότητας της εκπαίδευσης.

Σημαντική μεταρρύθμιση θεωρείται η ίδρυση Πρότυπων Σχολείων και Πειραματικών Σχολείων. Πραγματικά ιδιαίτερα θετικό το γεγονός της ίδρυσης Πειραματικών Σχολείων, που συνέβη στις Μαΐου 2021 με την υπ' αρ. 51614/11-05-2021 για τον χαρακτηρισμού τριών (3) σχολικών μονάδων στην ΠΔΕ Ιονίων Νήσων, ως Πειραματικών Σχολικών Μονάδων. Είναι το πρώτο βήμα για την σταδιακή μετάλλαξη προς μια αναβαθμισμένη εκπαίδευση. Κάθε μαθητής/τρια θα πρέπει να επωφελείται από υψηλής ποιότητας μαθησιακές εμπειρίες και η προσχολική εκπαίδευση θα πρέπει να είναι ευρύτερα διαθέσιμη.

Παράλληλα σημαντικότερη είναι η υποστήριξη μαθητών/τριών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, η πλήρης εφαρμογή του θεσμού της συμπερίληψης, η βελτίωση σε επίπεδο σχολείου, και η μείωση της σχολικής διαρροής πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου. Οι εκπαιδευτικοί, οι διευθυντές σχολείων και οι επιμορφωτές εκπαιδευτικών πρέπει να λαμβάνουν περισσότερη στήριξη, η οποία θα περιλαμβάνει διαρκείς ευκαιρίες επαγγελματικής εξέλιξης και ευέλικτες και ελκυστικές επιλογές σταδιοδρομίας. Η διασφάλιση της ποιότητας θα πρέπει να αναπτυχθεί περαιτέρω ώστε να εξασφαλιστεί πιο αποτελεσματική και αποδοτική διακυβέρνηση της σχολικής εκπαίδευσης και να διευκολυνθεί η κινητικότητα για όσους συμμετέχουν σε δραστηριότητες παροχής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Κάθε μαθητής και κάθε μαθήτρια έχει δικαίωμα σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση προκειμένου να διατηρήσει τις ιστορικές γνώσεις που θα του επιτρέψουν να συμμετέχει πλήρως ως ευσυνείδητος πολίτης στην κοινωνία.

Τα νέα προγράμματα Erasmus+, τα οποία υλοποιεί η ΠΔΕ Ιονίων Νήσων χρειάζονται όχι μόνο τη σημερινή υποστήριξη αλλά και την αυριανή επέκταση για να μπορέσει η ιστορία να ταξιδέψει σε όλα τα πλάτη και μήκη της γης. Αυτά τα προγράμματα αναμένεται να δώσουν τη δυνατότητα σε μαθητές/τριες Ευρωπαίους/ες από κάθε κοινωνικό περιβάλλον να σπουδάσουν, να εκπαιδευτούν και να διευρύνουν τις γνώσεις τους στην ιστορία μέσα σ' ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο ένταξης και των αντίστοιχων εθνικών στρατηγικών.

Η επέκταση του προγράμματος της Ευρωπαϊκής Εργαλειοθήκης (πρόγραμμα για την προώθηση της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και αντιμετώπιση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου) για τα σχολεία, ως

διαδικτυακής πλατφόρμας για τα σχολεία και τους εκπαιδευτικούς, περιέχει ιστορικά άρθρα καθώς και παραπομπές οι οποίες και μέσα για την καλλιέργεια της συνεργασίας στα σχολεία, θα βελτιώσουν τη δυνατότητα καταγραφής και διαμοιρασμού της ιστορικής γνώσης.

Η συνέχιση λειτουργίας της διαδικτυακής πλατφόρμας eTwinning, η οποία έχει ως στόχο να συνδέει καθηγητές και σχολεία σε όλη την Ευρώπη, καθώς και να στηρίζει κύκλους κατάρτισης των εκπαιδευτικών σε θέματα ιστορίας τοπικής, εθνικής, ευρωπαϊκής και παγκόσμιας.

Το σχολείο που οραματιζόμαστε νοείται ως μια κοινότητα μάθησης που σχεδιάζει και διαχειρίζεται με ολοκληρωμένο, ενιαίο και συνεργατικό τρόπο τη διαδικασία της μάθησης, στοχεύοντας στην καλλιέργεια μιας συνεργατικής νοημοσύνης στους κόλπους της και μιας κουλτούρας διαλόγου, αλλαγής και μετασχηματισμού. Η ιστορία μας είναι το μάθημα που θα μας οδηγήσει στο να ανθίσουμε πνευματικά, να αναβαθμίσουμε το περιεχόμενο της εκπαίδευσης και να διασφαλίσουμε το ιστορικό γίνεσθαι τοπικά, πανελλαδικά ακόμη και παγκόσμια.

Ας κάνουμε την εκπαίδευση να αποκτήσει νόημα μέσα από τη γνώση και τη γνωριμία με την Ιστορία της Εκπαίδευσης μας, της ιδιαίτερης Ιστορίας της Εκπαίδευσης των Ιονίων Νήσων.

Δρ Πέτρος Δ. Αγγελόπουλος
Επιστημονικός Επιμελητής Ιστορικού Τόμου Εκπαίδευσης Ιονίων Νήσων
Περιφερειακός Διευθυντής Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας
Εκπαίδευσης Ιονίων Νήσων

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΤΟΥ ΤΟΜΟΥ

ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ Δ. ΠΕΤΡΟΣ

Ο Πέτρος Δ. Αγγελόπουλος γεννήθηκε στα Ιωάννινα το 1967. Ασκεί καθήκοντα Περιφερειακού Διευθυντή Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ιόνιων Νήσων. Είναι Διδάκτορας της Ιατρικής σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικών και Ψυχολογίας (ΦΠΨ), του Πανεπιστημίου του Ιωαννίνων. Οι πτυχιακές σπουδές περιλαμβάνουν Πτυχίο Ζωσιμαίας Παιδαγωγικής Ακαδημίας Ιωαννίνων, Πτυχίο Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης και Πτυχίο Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών, Σχολής Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Είναι πιστοποιημένος στην Αγγλική Γλώσσα (Γ2) με άριστη γνώση, πιστοποιημένος Επιμορφωτής Β΄ Επιπέδου στην Αξιοποίηση και τη Χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών στην εκπαιδευτική διδακτική διαδικασία, πιστοποιημένος Επιμορφωτής Β΄ στον κλάδο ΠΕ70 από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο στο «Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών» και πιστοποιημένος εκπαιδευτής ενηλίκων από το Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης (Ε.ΚΕ.ΠΙΣ). Συμμετείχε σε ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα – μελέτες. Διαθέτει ατομικό και ομαδικό συγγραφικό έργο που ανάμεσα στα άλλα περιλαμβάνει τη συμμετοχή σε ομάδα συγγραφής διδακτικών εγχειριδίων του ΥΠΑΙΘ, δημοσιεύσεις επιστημονικών εργασιών σε διεθνή περιοδικά με κριτές και διεθνή δείκτη απήχησης, δημοσιεύσεις επιστημονικών εργασιών σε ελληνικά περιοδικά με κριτές και δημοσιεύσεις πρακτικών συνεδρίων. Έχει υπάρξει επιμορφωτής σε ημερίδες, σεμινάρια, προγράμματα του ΥΠΑΙΘ και συμμετέχει σε συντακτικές επιτροπές ελληνικών περιοδικών. Επίσης έχει πολλαπλές αναφορές σε επιστημονικά περιοδικά και ανακοινώσεις επιστημονικών εργασιών σε συνέδρια. Συμμετέχει ως κριτής επιστημονικών εργασιών συνεδρίων, επιστημονικών περιοδικών και έχει διδακτικό έργο στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

ΑΓΓΕΛΟΥΣΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

Ο Ευάγγελος Αθ. Αγγελούσης, γεννήθηκε στον Βόλο το 1965. Είναι πτυχιούχος της Ζωσιμαίας Παιδαγωγικής Ακαδημίας Ιωαννίνων και Κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος των Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Λευκωσίας, στην κατεύθυνση «Εκπαιδευτική Ηγεσία». Υπηρέτησε για περισσότερο από 15 χρόνια ως Δ/ντής πολυθεσίων Δημοτικών Σχολείων του Ν. Ζακύνθου. Από το 2003 μέχρι και το 2012 μετείχε ως τακτικό αιρετό μέλος στο Π.Υ.Σ.Π.Ε. Ζακύνθου. Επιμορφωτής του ΠΕΚ Πατρών στην Ζά-

κυνθο κατά την Εισαγωγική Επιμόρφωση Νεοδιόριστων Εκπ/κών από το 2005 ως το 2009, στα θεματικά πεδία : «Αρχές Διοίκησης και Οργάνωσης της Εκπαίδευσης», και «Χρήση και αξιοποίηση των Τ.Π.Ε στη διδασκαλία γνωστικών αντικειμένων». Έχει συμμετάσχει σε επιτροπές επιμόρφωσης καθώς και στη Δημοτική Επιτροπή Παιδείας. Την τριετία 2004-2007, ήταν Αντιπρόεδρος της Αστικής μη Κερδοσκοπικής Εταιρίας “Ιαμμος” του Δήμου Ζακύνθου με αντικείμενο δράσεις σχετικά με τους νέους. Την τριετία 2007-2010 διετέλεσε Αντιπρόεδρος της Δημόσιας Ιστορικής Βιβλιοθήκης Ζακύνθου ενώ από τον Μάιο του 2019 μέχρι και σήμερα είναι μέλος. Σήμερα υπηρετεί την εκπαίδευση από τη θέση του Δ/ντή της Δ.Π.Ε Ζακύνθου. Παντρεμένος και πατέρας ενός παιδιού.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΤΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ο Γεώργιος Αλεξανδράτος γεννήθηκε το 1960 στο Αργοστόλι, τελείωσε το Δημοτικό Σχολείο στα Φαρακλάτα Κεφαλληνίας, Γυμνάσιο στο Αργοστόλι και Λύκειο στον Πειραιά. Αποφοίτησε από την Μαράσλειο Παιδαγωγική Ακαδημία και διορίστηκε δάσκαλος (1986) στην Κεφαλονιά, όπου διαμένει μόνιμα. Είναι έγγαμος με δύο παιδιά. Την 28μηνη στρατιωτική του θητεία υπηρέτησε ως έφεδρος ανθυπολοχαγός Στρατολογικού Σώματος. Υπηρέτησε ως δάσκαλος σε ολιγοθέσια και σε πολυθέσια Δημοτικά Σχολεία, και ως Διευθυντής του 1ου Δημοτικού Σχολείου Αργοστολίου και από το 2007 έως το 2018 ως Σχολικός Σύμβουλος Δημοτικής Εκπαίδευσης Κεφαλληνίας και Ιθάκης. Υπηρέτη, από τον Οκτώβριο 2018 έως σήμερα, ως Συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου Δασκάλων στην Περιφερειακή Διεύθυνση Π/θμιας & Δ/θμιας Εκπ/σης Ιονίων Νήσων, στο 2ο Π.Ε.Κ.Ε.Σ. και πρόσφατα ως αν. Οργανωτικός Συντονιστής του. Είναι Διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων στην αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία, κατέχει Μεταπτυχιακό Δίπλωμα ειδίκευσης στην «Ειδική Αγωγή» (Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών), δεύτερο Μεταπτυχιακό στην «Εκπαιδευτική Ηγεσία και Πολιτική» (Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου) και διετή Μετεκπαίδευση στο Μαράσλειο Διδασκαλείο. Έχει πλούσιο ερευνητικό, συγγραφικό (4 βιβλία και δεκάδες Άρθρα), επιμορφωτικό έργο και έχει υλοποιήσει διακρατικά εκπαιδευτικά προγράμματα. Έχει προσφέρει, επί σειρά ακαδημαϊκών ετών, αυτοδύναμο διδακτικό έργο στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Έχει συμμετάσχει σε υπηρεσιακά Συμβούλια, έχει οργανώσει πανελλήνια και διεθνή Συνέδρια, επιμορφωτικές ημερίδες και είναι μέλος της συντακτικής – επιστημονικής επιτροπής έκδοσης Εκπαιδευτικών Επιστημονικών Περιοδικών. Διετέλεσε μέλος των Διοικητικών Συμβουλίων

πανελληνίων επιστημονικών ενώσεων, όπως στο ΔΣ της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος, από το 2012 ανελλιπώς έως σήμερα, και μέλος του ΔΣ της Πανελλήνιας Ένωσης Σχολικών Συμβούλων και συγκεκριμένα ως Γενικός Γραμματέας κατά τα έτη 2013-2014 και ως Πρόεδρος της Πανελλήνιας Ένωσης Σχολικών Συμβούλων από τον Απρίλιο 2014 έως τον Νοέμβριο 2018 (για δύο συνεχείς θητείες).

ΑΥΛΩΝΙΤΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ

Ο Σπυρίδων Αυλωνίτης του Ιωάννη γεννήθηκε στην Ξάνθη και από την ηλικία των δύο ετών μετοίκησε στις Σέρρες, όπου αργότερα ξεκίνησε και τελείωσε τις μαθητικές και πανεπιστημιακές σπουδές του. Είναι πτυχιούχος του Τμήματος Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Παράρτημα Σερρών). Από το 1995 ζει και εργάζεται στην Κέρκυρα, αρχικά στον ιδιωτικό τομέα, με παράλληλη απασχόληση στον πρώην καποδιστριακό Δήμο Αγίου Γεωργίου Κέρκυρας και από το έτος 2003 στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση του νησιού, ως επιτυχών-διοριστέος του ΑΣΕΠ. Το έτος 2017 του απονεμήθηκε με βαθμό άριστα, Μεταπτυχιακός τίτλος από το Τμήμα Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου, ενώ είναι και υποψήφιος Διδάκτωρ του Τμήματος Αρχαιονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Έχει συμμετάσχει σε ακαδημαϊκά ερευνητικά προγράμματα. Συγγραφέας e-learning βοηθήματος για τις τάξεις του δημοτικού και του γυμνασίου, με θέμα την εκμάθηση του Κρίκετ. Το έτος 2013 μετατάχθηκε σε διοικητικό υπάλληλο και υπηρετεί τα τελευταία πέντε συναπτά έτη στη θέση του Διευθυντή Διοίκησης στην Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης Ιονίων Νήσων. Είναι αναπληρωματικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Ελληνικής Ομοσπονδίας Κρίκετ και τακτικό μέλος της Επιτροπής Ανάπτυξης αυτής, καθώς και τακτικό και αναπληρωματικό μέλος σε Ειδικές Επιτροπές Αξιολόγησης διοικητικού προσωπικού, στον Δήμο Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων και στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο.

ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ ΣΠΥΡΟΣ

Ο Σπύρος Βλαχόπουλος γεννήθηκε στην Κέρκυρα. Το 1990 αποφοίτησε από το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης με άριστα και το 2011 ολοκλήρωσε με άριστα το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Ιστορικής Δημογραφίας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Υπηρέτησε ως αναπληρωτής και από το 1997 είναι μόνιμος δάσκαλος στη Κέρκυρα. Εργάστηκε για μια τριετία σε Τάξη Υποδοχής, ενώ πραγματοποίησε εισηγήσεις σε συνέδρια και ημερίδες για διάφορα θέματα όπως «Αλλοδαποί

μαθητές και Διαπολιτισμική Εκπαίδευση στην Κέρκυρα» και «Η Δημογραφική εξέλιξη του μαθητικού και του εκπαιδευτικού πληθυσμού των Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων στην Ελλάδα από την ίδρυσή τους ως σήμερα». Υπάρχουν εργασίες του δημοσιευμένες στα Τετράδια Ιστορικής Δημογραφίας του Τμήματος Ιστορίας του Ι.Π. με θέματα: «Μετεκπαίδευση και Επιμόρφωση του Εκπαιδευτικού Πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ελλάδα» και «Η Δημογραφική εξέλιξη του μαθητικού και του εκπαιδευτικού πληθυσμού των Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων στην Ελλάδα από την ίδρυσή τους ως σήμερα». Έλαβε μέρος σε πολλές επιμορφώσεις και σεμινάρια. Διατέλεσε για ένα χρόνο αντιπρόεδρος στο ΠΥΣΠΕ καθώς και στο Συμβούλιο Επιλογής Στελεχών Εκπαίδευσης. Από το 2014 μέχρι το 2019 ήταν εκλεγμένος Περιφερειακός Σύμβουλος στην Π. Ε. Κέρκυρας. Από τον Αύγουστο του 2017 ως σήμερα είναι διευθυντής στο Δημοτικό Σχολείο Γαστουρίου.

ΒΟΥΣΟΛΙΝΟΥ – ΑΝΥΦΑΝΤΗ ΕΛΕΝΗ

Η Ελένη Βουσολίνου-Ανυφαντή είναι πτυχιούχος Ιστορίας Ιονίου Πανεπιστημίου, υπότροφος του ΙΚΥ, κάτοχος Διδακτορικού και Μεταπτυχιακού Διπλώματος του Ιονίου Πανεπιστημίου. Εργασία της αποτελεί αντικείμενο έργου για επιμόρφωση των καθηγητών. Έχει συμμετάσχει ως εισηγήτρια σε πολλά εθνικά και διεθνή συνέδρια, επίσης και ως κριτής και ως μέλος του προεδρείου τους. Είναι συγγραφέας βιβλίων. Έχει βραβευτεί σε πανελλήνιο διαγωνισμό ποίησης. Έχει συνεχή επιμόρφωση σε ζητήματα εκπαιδευτικά, παιδαγωγικά και συμβουλευτικής καθοδήγησης, ειδικής αγωγής, καινοτόμων δράσεων, δεξιοτήτων, ψυχολογίας, της διδασκαλίας της ελληνικής ως β' ξένης γλώσσας, της διοίκησης στην εκπαίδευση, στις π.ε. Έχει πτυχίο Αγγλικών και Γαλλικών επιπέδου Β2. Συντόνισε την Πρόσθετη Διδασκαλία στο 2ο Γενικό Λύκειο για τρία συνεχή έτη και συνεχίζει ως συντονίστρια της Ενισχυτικής Διδασκαλίας στο 4ο Γυμνάσιο Κέρκυρας. Έχει υπάρξει συντονίστρια των φροντιστηριακών μαθημάτων του συλλόγου «Οι Τρεις Ιεράρχες». Από το 2014 έως και το 2020 ήταν αδιάλειπτα μέλος στην Ενιαία Σχολική Επιτροπή Δευτεροβάθμιας Κέρκυρας, στην οποία αποτέλεσε και Οικονομική Διαχειρίστρια. Ορίστηκε και εργάστηκε ως Πρόεδρος της Σχολικής Επιτροπής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του Δήμου Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων. Έχει υπάρξει Πρόεδρος Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων του 3ου Δημοτικού Σχολείου Κέρκυρας, επίσης και μέλος του Δ.Σ. του Συνδέσμου Φιλολόγων Κέρκυρας. Είναι αιρετό μέλος Π.Υ.Σ.Δ.Ε. Κέρκυρας. Από το σχολικό έτος 2017-2018 είναι Διευθύντρια του 4ου Γυμνασίου Κέρκυρας. Είναι μητέρα πολύτεκνης οικογένειας.

ΓΑΛΑΝΟΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ

Ο Γεράσιμος Σωτ. Γαλανός γεννήθηκε στο Ληξούρι όπου και τελείωσε τις εγκύκλιες σπουδές του. Κατόπιν εισήχθη στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης. Ζει και εργάζεται στην Κεφαλονιά ως εκπαιδευτικός Δημοτικής Εκπαίδευσης από όπου είχε αποσπασθεί από το 2003 και υπηρέτησε ως Υπεύθυνος Πολιτιστικών Θεμάτων και προγραμμάτων της Α/βάθμιας Εκπαίδευσης και από το 2012 συνεχίζει ως Υπεύθυνος Σχολικών Δραστηριοτήτων στην ίδια υπηρεσία. Έχει ασχοληθεί και συνεχίζει την ερευνητική αυτή πορεία της καταγραφής και περισυλλογής αρχειακού φωτογραφικού υλικού της Κεφαλονιάς, από τις αρχές του αιώνα (προσεισμική Κεφαλονιά) έως και σήμερα. Όλο το φωτογραφικό υλικό το οποίο έχει συγκεντρώσει, έχει εκτεθεί σε 32 μεγάλες εκθέσεις φωτογραφίας από το 1992 έως και το 2013 (Ληξούρι, Αργοστόλι, Σάμν, Αθήνα, Πάτρα, Σαν Φραντζίσκο και στο Ελληνικό Κέντρο στο Λονδίνο, Νέα Υόρκη, Μόσχα). Το 1990 εξέδωσε τη διπλή ποιητική συλλογή με τίτλο Κραυγοφευγαλέα Οράματα και Οι ροδοσταλιές των Ορφικών, γραμμένα σε διάφορες χρονικές περιόδους της ζωής του. Είναι από τα ιδρυτικά μέλη του Πολιτιστικού Συλλόγου Ανδρέας Λασκαράτος και κάτω από τις οδηγίες του έχει σχηματιστεί Θεατρική Ερασιτεχνική Ομάδα πλούσια σε δράση σε όλο το νησί και με έργα Κεφαλονίτικες ιστορίες με θεατρικό λόγο, πρωτοτυπία που συνεχίζει την διατήρηση της παράδοσης και της ντοπιολαλιάς. Είναι ο πρώτος ιδρυτής και εμπνευστής του Πολιτιστικού Σωματείου διάσωσης της Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Παλικής Ο Πάλιος. Ασχολείται επίσης με την καταγραφή της μουσικής παράδοσης της Κεφαλονιάς, από τα μεσαιωνικά χρόνια έως σήμερα και διοργανώνει διάφορες εκδηλώσεις για το θέμα αυτό. Έχει εκδόσει σε συνεργασία με τον Δήμο Ληξουρίου και αργότερα με τον Δήμο Παλικής δυο CD με 44 άγνωστες αριέττες και καντάδες σε αυθεντικό άκουσμα παλαιών ηχογραφήσεων, με σκοπό την διατήρηση και την καταγραφή του ξεχασμένου αυτού τοπικού μουσικού υλικού. Επίσης, τα εκπαιδευτικά έντυπα που αφορούν τον Εθιμικό κύκλο του νησιού για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση (Δωδεκαήμερο, Πάσχα, Αποκριές κ.ά.). Επίσης τα βιβλία: Η μάχη του Λάλα και μουσικές συνθέσεις για αυτήν, Ο Άγιος Παναγής-Παπα-Μπασιάς, Μέρες Οργής (με την Ευριδίκη Λιβαδά-Ντούκα), Κεφαλονιά-Ιθάκη και Ολυμπιακοί Αγώνες, δύο ημερολόγια –βιβλία μελετήματα– για την ιστορική πορεία των σχολείων του νομού με τίτλο Ενθυμήματα, Ιστορώντας τον Άγιο Γεράσιμο (με τον Κώστα Στάβερη). Λεύκωμα με παραδοσιακά χορευτικά σχήματα και την ιστορία των παραδοσιακών χορών, Ποστάλια γραμμής στο ντόκο της Σάμνς 2012. Διπλός ψηφιακός δίσκος με 30 ξεχασμένα χοροτράγουδα Κεφαλονιάς 2010 με τίτλο – Στην Ανέμη του χορού. Χαρίλαος Χωραφάς– ο εμπνευσμένος τρα-

γουδοποιός (ΚΕ.ΔΗ.ΚΕ. 2014) και Λόγια Κεφαλλονιακή Μούσα, έργα Κεφαλλίωνων συνθετών 19ου και 20ου αιώνα, Τόμος 1ος (Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων 2015), τόμος 2ος 2016 (με τον Λαμπρογιάννη Παν. Πεφάνη). Από το 2020 υπηρετεί ως αντιδήμαρχος Πολιτισμού και Παιδείας του Δήμου Ληξουρίου, αναπτύσσοντας όσο το δυνατό τα στοιχεία του πολιτισμού και της παράδοσης του τόπου του.

ΓΑΛΙΑΤΣΑΤΟΥ ΑΛΙΚΗ

Η Αλίκη Κ. Γαλιατσάτου είναι φιλόλογος, καθηγήτρια Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην ΔΔΕ Κεφαλλίνιας και Διευθύντρια στο 3ο Γυμνάσιο Αργοστολίου από το 2017. Κατέχει Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Εξειδίκευσης στην Συγκριτική Γραμματολογία (ΑΠΘ) και τα ενδιαφέροντά της εστιάζονται κυρίως στην Λογοτεχνία και στην Ιστορία με έμφαση στη σχέση μεταξύ των δυο πεδίων και στην αναπλαισίωση του ιστορικού υλικού στο λογοτεχνικό έργο. Επίσης, είναι πτυχιούχος του τμήματος Δημοσίων Σχέσεων και Επικοινωνίας του ΑΤΕΙ Ιονίων Νήσων.

ΓΑΟΥΤΣΗΣ Π. ΣΠΥΡΟΣ

Ο Σπύρος Π. Γαούτσης γεννήθηκε στην Κέρκυρα το 1973 και εργάζεται ως Γραμματέας - Αρχαιοφύλακας της Καθολικής Αρχιεπισκοπής Κερκύρας, Ζακύνθου - Κεφαλλνίας. Είναι μέλος της Ποντιφικής Ακαδημίας για την προστασία της εκκλησιαστικής πολιτιστικής κληρονομιάς και άλλων επιστημονικών και πολιτιστικών εταιρειών και σωματείων. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στην εκπαιδευτική κατάσταση και τις εκκλησιαστικές σχέσεις στον Ιόνιο χώρο, κυρίως το 19ο και τον εικοστό αιώνα. Αποτέλεσμα αυτής της έρευνας είναι η έκδοση πέντε αυτοτελών έργων και τριάντα και πλέον δημοσιευμάτων σε επετηρίδες και Πρακτικά Συνεδρίων. Μεγάλο μέρος της δραστηριότητάς του αναλώνεται στη δημιουργία, εμπλουτισμό και εξέλιξη μίας προσωπικής συλλογής παλαιών εκδόσεων, χειρογράφων, χαρτών, χαρακτηριστικών, φωτογραφιών, μεταλλίων και άλλων κειμηλίων, σχετικών με την κερκυραϊκή ιστορία και παράδοση, μέρος των οποίων - κατά διαστήματα - έχει εκτεθεί σε Μουσεία, Βιβλιοθήκες, Πινακοθήκες, εκθέσεις του ΥΠ.ΠΟ. και στη Βουλή των Ελλήνων.

ΓΚΑΜΠΡΕΛΑΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ

Ο Μιλτιάδης Γκαμπρέλας σπούδασε Φυσικός στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Εργάστηκε ως επιστημονικός συνεργάτης στο Φυσικό Ιωαννίνων στη Γενική φυσική. Έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στον Ηλεκτρονικό Αυτοματισμό στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και μετα-

πτυχιακές σπουδές στο ΕΑΠ στη διδακτική φυσικών επιστημών και στη διοίκηση εκπαιδευτικών οργανισμών. Υπηρετεί στη Μέση Εκπαίδευση. Διατέλεσε Δ/ντής ΓΕΛ από το 1996 έως το 2010 και στη συνέχεια Δ/ντής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Λευκάδας από το 2010 έως το 2020.

ΖΟΥΜΠΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Η Παρασκευή Ζούμπου γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Κέρκυρα, όπου ολοκλήρωσε τις εγκύκλιες σπουδές της. Υπήρξε μαθήτρια των τριών πρώτων τάξεων του Οικονομικού Γυμνασίου Κερκύρας και αποφοίτησε από το Γυμνάσιο Θηλέων. Φοίτησε στο φιλολογικό τμήμα της Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ. Εργάστηκε στην ιδιωτική εκπαίδευση επί τέσσερα χρόνια και από το 1988 είναι μόνιμη εκπαιδευτικός στη Μέση Εκπαίδευση. Υπηρέτησε στο Γυμνάσιο Χαραυγής Κοζάνης, στο Γυμνάσιο Παξών, στο Γυμνάσιο Λευκίμμης, στο Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο Θεσσαλονίκης, στο Γυμνάσιο Φαιάκων, στο Λύκειο Σκριπερού και τέλος στο 6ο Γυμνάσιο Κερκύρας, όπου εργάζεται μέχρι σήμερα. Στα πλαίσια του μαθήματος της τοπικής ιστορίας ασχολήθηκε με τα θέματα : «Κερκυραίοι που αγωνίστηκαν για την Ένωση. Τα ονόματά τους στις οδούς της Κερκύρας» και «Γλυπτά του Δημοτικού Νεκροταφείου Κερκύρας». Είναι συγγραφέας του βιβλίου «Εμπορική Σχολή Κερκύρας, 56 χρόνια επαγγελματικής εκπαίδευσης».

ΚΑΝΤΑΣ Γ. ΣΠΥΡΟΣ

Ο Σπύρος Γ. Κάντας γεννήθηκε στη Λευκίμμη. Στη γενέτειρά του ολοκλήρωσε τις σπουδές του μέχρι και το (εξατάξιο) Γυμνάσιο. Ακολούθως σπούδασε Φυσική στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και από το 1977 έως το 2013 εργάστηκε ως καθηγητής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στο δημόσιο σχολείο, κατέχοντας για πολλά χρόνια και τη θέση του Διευθυντή. Είναι διδάκτωρ του Τμήματος Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Ως ερευνητής ασχολείται κυρίως με ζητήματα της εκπαίδευσης (κυρίως Ιστορίας της Εκπαίδευσης) και τα θέματα αυτού του αντικειμένου κυριαρχούν στις εισηγήσεις του σε συνέδρια και ημερίδες ή σε μεμονωμένες διαλέξεις. Έχουν δημοσιευτεί άρθρα του σε ομαδικούς τόμους (κυρίως του Ιονίου Πανεπιστημίου) και επιπλέον τα βιβλία του: *Γυμνάσιο, Τελευταίο Στάδιο της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης ή Στενός Προθάλαμος για το Λύκειο;* (εκδ. Γρηγόρη, 2003). *Φώπος Κάντας, καθηγητής της Ιονίου Ακαδημίας και του Ιεροσπουδαστηρίου Κερκύρας* (Κέρκυρα 2010). *Ιστορία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της νότιας Κερκύρας από το 1892 έως το 1948* (Κέρκυρα 2019).

ΚΑΡΔΑΜΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Ο Κώστας Καρδάμης είναι μουσικολόγος και υπηρετεί ως αναπληρωτής καθηγητής στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου με γνωστικό αντικείμενο την Ιστορία της Νεοελληνικής Μουσικής. Οι ερευνητικές δραστηριότητές του αφορούν στη μουσική της Ελλάδας των νεωτέρων χρόνων, ιδιαίτερος εκείνης του 18ου και του 19ου αιώνα, καθώς και στην όπερα και στο μουσικό θέατρο. Στα ερευνητικά ενδιαφέροντά του συμπεριλαμβάνονται, επίσης, η μουσική για σύνολα πνευστών, η όπερα και η διάδραση μουσικής, κοινωνίας και πολιτικής. Είναι μέλος του Εργαστηρίου Ελληνικής Μουσικής του Τμήματος Μουσικών Σπουδών, της συντακτικής ομάδας του περιοδικού Νέος Μουσικός Ελληνομνήμων, καθώς και της ελληνικής επιτροπής της RILM. Από το 2003 έχει αναλάβει την επιμέλεια του Αρχείου και του Μουσείου της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κερκύρας.

ΚΑΣΣΙΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

Ο Παναγιώτης Κασσιανός γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Ιθάκη. Είναι Δάσκαλος, με εξειδίκευση στην Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση. Σπούδασε στη Μαράσλειο Παιδαγωγική Ακαδημία, μετεκπαίδευστηκε στην Ειδική Αγωγή, κατέχει μεταπτυχιακό δίπλωμα σπουδών στη σχολική ψυχολογία και είναι υποψήφιος διδάκτορας στη Σχολή Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Υπηρετεί στη δημόσια εκπαίδευση από το 1984 και το ήμισυ της υπηρεσίας αυτής έχει υπηρετηθεί σε δομές Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης. Έχει διατελέσει διευθυντής γενικών και ειδικών δημοτικών σχολείων, συνεργάτης Υπουργού Παιδείας σε ζητήματα ειδικής εκπαίδευσης από 1-12-2015 έως 31-8-2016 και προϊστάμενος της Διεύθυνσης Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας από 1-9-2016 έως 31-8-2020. Έχει παρακολουθήσει επιμορφωτικά προγράμματα σε θέματα εκπαίδευσης παιδιών με αναπηρία, θεατρικής έκφρασης, εκπαίδευσης ενηλίκων, εκπαιδευτικής ένταξης ευάλωτων κοινωνικών ομάδων. Είναι απόφοιτος του 3ου κύκλου σπουδών του Εργαστηρίου Παιδαγωγικής Θεάτρου και Θεατρικού Παιχνιδιού, του Λάκη Κουρετζή, και από το 2001 είναι μέλος της παιδαγωγικής ομάδας του ανωτέρω εργαστηρίου. Η επαγγελματική του εμπειρία περιλαμβάνει διενέργεια εισηγήσεων και εργαστηριακών σεμιναρίων σε μεταπτυχιακά και προπτυχιακά προγράμματα σπουδών Α.Ε.Ι. και σε επιμορφώσεις εκπαιδευτικών, τόσο επί ζητημάτων εκπαίδευσης παιδιών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, όσο και επί ζητημάτων θεατρικής έκφρασης και εφαρμογής του θεατρικού παιχνιδιού στη διδακτική πράξη.

ΚΟΥΡΚΟΥΜΕΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Ο Νικόλαος Κ. Κουρκουμέλης γεννήθηκε στη Ζάκυνθο και μεγάλωσε στην Κέρκυρα. Είναι διδάκτωρ της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Έχει ασχοληθεί ιδιαίτερα με την Ιστορία του επαναστασιακού χώρου. Έχει εκδώσει τα έργα: *Σημειώματα για τον κερκυραϊκό προσκοπισμό* (Α΄ μέρος, 1914-1964), Κέρκυρα 1981. *Ανδρέας Κάδβος, Ωδές*, επιμέλεια Άνχης (Σ) Ν. Κ. Κουρκουμέλης, Υπουργείο Εθνικής Αμύνης, Αθήνα 1992. *Ένας κατάδογος εγγράφων (1896-1911) του Στρατιωτικού Γραφείου Προεδρίας της Δημοκρατίας*, Αθήνα 1995. *Νεότερα Καθβικά*, εκδόσεις Περίπλους, Αθήνα 1999. *Η Εκπαίδευση στην Κέρκυρα κατά η διάρκεια της Βρετανικής Προστασίας, 1816-1864*, Σύλλογος προς Διάδοσιν των Ελληνικών Γραμμάτων, Αθήνα 2002. *Εξαδαπάξας: Δηγήματα και άλλα ψέματα*, εκδόσεις Περίπλους, Αθήνα 2007, *Η εκπαίδευση στη Ζάκυνθο. Τα κρίσιμα χρόνια 1797-1864*, Ίδρυμα Παιδαγωγικών Μελετών και Εφαρμογών, Αθήνα 2021. Είναι υποστράτηγος (ε.α.).

ΚΟΥΤΑΓΙΑΡ ΚΑΤΙΑ

Η Κάτια Κουτάγιαρ γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Κέρκυρα. Υπήρξε μαθήτρια του εξατάξιου Γυμνασίου Θηλέων από το οποίο και αποφοίτησε το 1978. Φοίτησε στο Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και στο Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Είναι κάτοχος Μεταπτυχιακού Τίτλου στη Διδακτική της Γαλλικής Γλώσσας από το Ανοικτό Πανεπιστήμιο ΕΑΠ 2009. Πήρε υποτροφία από την Ελβετία για το ακαδημαϊκό έτος 1995 με απόφαση του Υπουργείου Εθν. Παιδείας και Θρησκευμάτων. Έχει συμμετάσχει σε επιμορφωτικά προγράμματα, ημερίδες, σεμινάρια αλλά και σε Διεθνή Συνέδρια με θέμα τη Διδακτική της Γαλλικής Γλώσσας και Μεταφρασιολογία στη Λωζάνη της Ελβετίας, στο Τόκυο της Ιαπωνίας, στο Chambéry της Γαλλίας. Έχει μεταφράσει τα «Αγάλματα του Ιερού του Πτώου», ενώ ασχολήθηκε με την «Εκπαίδευση στα χρόνια της Γαλλοκρατίας στα Ιόνια Νησιά» και με την «Εκπαίδευση επί Αγγλοκρατίας στην Κέρκυρα». Έχει συμμετάσχει στα Υπηρεσιακά Συμβούλια ΠΥΣΔΕ και ΑΠΥΣΔΕ. Εργάστηκε στην Ιδιωτική Εκπαίδευση και από το 1990 είναι μόνιμη εκπαιδευτικός στη Μέση Εκπαίδευση. Υπηρέτησε στα Γυμνάσια Αργυράδων, Αγρού, Λευκίμμης και στο 6ο Γυμνάσιο, του οποίου είναι Διευθύντρια από το 2009.

ΛΑΔΙΚΟΣ ΑΚΗΣ

Ο Άκης Λαδικός γεννήθηκε το 1960 στην Ζάκυνθο. Είναι εκπαιδευτικός της Π.Ε. Πτυχιούχος του Τ.Ε.Ι. Πατρών, κατεύθυνση Στε-

λεχών Διοίκησης Επιχειρήσεων, και της Παιδαγωγικής Ακαδημίας Τρίπολης. Διδάσκει στο 1ο Δημοτικό Σχολείο Ζακύνθου - Καραμπίνειο. Εργάστηκε ως στέλεχος δισκογραφικών εταιρειών (ΕΜΙ, ΜΒΙ κλπ). Αρθρογραφούσε επί σειρά ετών στον ελληνικό μουσικό τύπο (Ποπ+Ροκ, Μουσική, Δίφωνο). Υπήρξε επί σειρά ετών συνεργάτης των εφημερίδων “Ελευθεροτυπία”, “Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία”, “Αυγή”. Από το 1996 έως το 2000, διετέλεσε σύμβουλος των εκδόσεων Λιβάνη και υπεύθυνος των μουσικών εκδόσεων του οργανισμού. Από το 1999 έως το 2014 Δημοτικός Σύμβουλος του Δήμου Ζακυνθίων. Από το 2011 έως το 2014 ήταν Αντιδήμαρχος του Δήμου Ζακυνθίων. Το 2007 εξελέγη Αντιπρόεδρος του Συνδέσμου Νοσητωτικών Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας. Έχει πλούσιο συγγραφικό έργο. Ενδεικτικά αναφέρονται: Στα Βυζαντινά Χρόνια (2004, Λιβάνης)/Μαθητειακή στην Ζακυνθινή Ιστορία (2006, Τρίμορφο)/Ενθύμιον Ζακύνθου, τεύχος πρώτο (2002, Τρίμορφο)/Ενθύμιον Ζακύνθου, τεύχος δεύτερο (2008, Τρίμορφο)/Που να γυρίζεις, Παύλος Σιδηρόπουλος (1998, εκδόσεις Λιβάνη)/JukeBox (2002, εκδόσεις Λιβάνη), Η Βίβλος των Δημοτικών Εκλογών της Ζακύνθου (1998, εκδόσεις Λιβάνη). Το 2004 συμμετείχε με ανακοίνωση, στο συνέδριο για την Ένωση της Επτανήσου με την Ελλάδα, που οργανώθηκε από την Βουλή των Ελλήνων και την Ακαδημία Αθηνών. Η ανακοίνωση του κυκλοφόρησε σε ανάτυπο. Το 2021 συμμετείχε, με ανακοίνωση, στο συνέδριο του Μουσείου Σολωμού και Επιφανών Ζακυνθίων για την συμμετοχή των Επτανήσων στην Επανάσταση του 1821. Η ανακοίνωση του είχε ως θέμα την διδασκαλία της τοπικής ιστορίας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Είναι μέλος του Δ.Σ. του Συλλόγου Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ζακύνθου. Παντρεμένος και πατέρας δύο παιδιών.

ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΣ Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Ο Δημήτριος Γ. Μεταλλινός γεννήθηκε στην Αθήνα, έζησε στη Γερμανία και περάτωσε την εγκύκλιο παιδεία στο Ν. Ψυχικό. Πτυχιούχος της Γερμανικής Φιλολογίας και της Θεολογίας από το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Εξειδικεύθηκε στη νεότερη ελληνική και ευρωπαϊκή ιστορία στο «Κέντρο Ελληνικών και Βυζαντινών Σπουδών» του Πανεπιστημίου της Ν. Υόρκης (Η.Π.Α.). Διδάκτορας του Τμήματος Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Υπηρετεί ως μέλος Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού στο Τμήμα Αρχαιολογίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας του Ιονίου Πανεπιστημίου, θεραπεύοντας το γνωστικό αντικείμενο: «Οργάνωση και Τεκμηρίωση Αρχείων». Από το Ακαδημαϊκό Έτος 2011-2012, διδάσκει μαθήματα της κατεύθυνσης «Αρχειονομία» και μαθήματα Ιστορίας Γενικής Παιδείας. Έχει συγγράψει μονογραφίες, μελέτες και επιστημονικά άρθρα, έχει συμμετάσχει σε συνέδρια, ενώ παράλληλα εργάζεται ως ερευνητής σε ελληνικά,

βρετανικά και γερμανικά αρχεία. Έχει εκλεγεί τρεις φορές Δημοτικός Σύμβουλος και σήμερα υπηρετεί τον Δήμο Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων από τη θέση του Προέδρου του Δημοτικού Συμβουλίου.

ΜΟΥΖΑΚΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

Ο Παναγιώτης Μουζάκης του Σπυρίδωνος γεννήθηκε στο Μόντρεαλ του Καναδά το 1977, σε ηλικία 9 ετών μετακόμισε στο χωριό Κάτω Γερακάρι του Νομού Ζακύνθου. Εισήχθηκε στο Τμήμα Πληροφορικής του Τεχνολογικού Επαγγελματικού Ιδρύματος Αθήνας από το οποίο και έλαβε το πτυχίο του το 2003. Διορίστηκε ως μόνιμος εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης το 2004. Το 2014 και για έξι χρόνια θήτευσε ως Προϊστάμενος Εκπαιδευτικών Θεμάτων στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση Ζακύνθου, όπου και διετέλεσε αναπληρωτής Διευθυντής Εκπαίδευσης, κατόπιν τον Σεπτέμβριο του 2020 τοποθετήθηκε Διευθυντής του 2ου Γυμνασίου Ζακύνθου. Το 2020 έλαβε το μεταπτυχιακό του δίπλωμα στην Πολιτισμική Πληροφορική και Επικοινωνία του Πανεπιστημίου Αιγαίου στη Λέσβο. Από το 2000 και για τρία χρόνια εργαζόταν ως υπεύθυνος ποιοτικού ελέγχου λογισμικού στην Αθήνα. Έχει συμμετάσχει σε οκτώ ερευνητικά προγράμματα, ενώ παράλληλα έχει διδάξει ως ωρομίσθιος καθηγητής στο τμήμα Περιβάλλοντος του Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων στη Ζάκυνθο. Έχει επίσης, διδάξει σε πλήθος εκπαιδευτικών σεμιναρίων και στην εκπαίδευση ενηλίκων που αφορούν την Πληροφορική.

ΜΟΥΡΟΥΖΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

Ο Παναγιώτης Μουρούζης είναι απόφοιτος του Φυσικού τμήματος του Πανεπιστημίου Αθηνών (1979). Απέκτησε το Μεταπτυχιακό του τίτλο στη Ραδιοηλεκτρολογία από το τμήμα Φυσικής του Παν. Αθηνών (1981). Εκπαιδευτής στη σχολή ηλεκτρονικών του στρατού ΣΕΤΗΛ. Από το 1985 Εκπαιδευτικός στη Β/θμια και από το 1998 Υπεύθυνος του Εργαστηριακού Κέντρου Φυσικών Επιστημών Κέρκυρας. Συμμετείχε για πολλά χρόνια ως επιμορφωτής του ΠΕΚ Ιωαννίνων, επιμορφωτής ΤΠΕ Α' και Β' επιπέδου, καθώς και στο Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης σε επιμορφώσεις καθηγητών Φυσικής και Πληροφορικής. Έχει συμβάλει στην ανάπτυξη των εργαστηρίων των Φ.Ε και στη χρήση νέων τεχνολογιών της χώρας με τη συγγραφή εργαστηριακών οδηγιών, τη συγγραφή προδιαγραφών εργαστηρίων του Υπουργείου Παιδείας και με την κατασκευή πλήθους πρωτότυπων εργαστηριακών συσκευών και οργάνων. Για τις καινοτόμες αυτές ιδέες και κατασκευές έχει βραβευτεί από το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα Physicson Stage, από το Cern και από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Συμμετείχε στην επιτροπή του Υπουργείου

Παιδείας για τη δημιουργία 1100 σύγχρονων εργαστηρίων Φ.Ε σε ισάριθμα Λύκεια της χώρας και ήταν υπεύθυνος του έργου αυτού για τα Ιόνια νησιά. Εισηγητής του θεσμού των Υπεύθυνων εργαστηρίων (ΥΣΕΦΕ) υπηρετεί το θεσμό των Ε.Κ.Φ.Ε μέσω του Συλλόγου της ΠΑΝ.Ε.Κ.Φ.Ε από διάφορες θέσεις στο Δ.Σ και τελευταία από τη θέση του Προέδρου.

ΜΠΡΙΣΕΝΙΟΥ ΣΟΦΙΑ

Η Σοφία Μπρισένιου είναι Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Κέρκυρα. Είναι διδάκτωρ Ιστορίας, πτυχιούχος της Μαρασλείου Ακαδημίας Αθηνών και του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Είναι επίσης πτυχιούχος της Γαλλικής Γλώσσας, Λογοτεχνίας και Πολιτισμού του Πανεπιστημίου Aix-en-Provence Marseille III. Εργάστηκε για πολλά χρόνια ως δασκάλα στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, ως υπεύθυνη της Περιβαλλοντικής Αγωγής του Νομού Κέρκυρας (2008-2012) και ως Σχολική Σύμβουλος στην 3η Περιφέρεια του Νομού Κέρκυρας το διάστημα 2012-2018. Συμμετείχε επί σειρά ετών στο Πρόγραμμα «Μελίνα, Εκπαίδευση και Πολιτισμός», καθώς και σε εκπαιδευτικά και επιμορφωτικά σεμινάρια. Έχει δημοσιεύσει μία μονογραφία για τη διδασκαλία της Τοπικής Ιστορίας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους και άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά. Επίσης, έχει κάνει ανακοινώσεις και παρουσιάσεις εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε συνέδρια, ημερίδες και σεμινάρια για εκπαιδευτικούς. Τέλος, συμμετέχει σε Ευρωπαϊκά Εκπαιδευτικά Προγράμματα και είναι μέλος του Εργαστηρίου Τεκμηρίωσης Ιστορικής και πολιτιστικής Κληρονομιάς του Ιονίου Πανεπιστημίου.

ΝΤΟΥΡΟΥ ΜΑΡΙΑ

Η Μαρία Ντούρου είναι Μουσικολόγος, συνθέτρια και φιλόλογος. Διδάκτωρ του Τ.Μ.Σ. του Ε.Κ.Π.Α. με έμφαση στην Ιστορική-Συστηματική Μουσικολογία. Η διατριβή της πραγματεύεται την ύστερη περίοδο του έργου του Γιάννη Α. Παπαϊωάννου (επ. καθ.: Ο. Ψυχοπαίδη Φράγκου) και έχει τιμηθεί με τη 'Δωρεά σε μνήμη Γ. Α. Παπαϊωάννου' του τμήματος Κληροδοτημάτων του Α.Π.Θ. Μέλος της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών και της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας. Σπούδασε σύνθεση στην École Normale de Musique de Paris (καθ. Υ. Taira) και στο Ωδείο Athenaeum (καθ. Κ. Βαρότσος). Έργα της έχουν ερμηνευτεί στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Το συγγραφικό της έργο περιλαμβάνει Πρόγραμμα Σπουδών και Οδηγό για τον Εκπαιδευτικό για το μάθημα 'Ευρωπαϊκή Μουσική Ιστορία' των Μουσικών Γυμνασίων, συμμετοχές σε συλλογικούς τόμους, δημοσιεύσεις σε μουσικολογικά περιοδικά και

πρακτικά συνεδρίων. Υπηρέτησε τον θεσμό των Μουσικών Σχολείων (2001-2017) και διετέλεσε Διευθύντρια του Μουσικού Σχολείου Σιάτιστας (2011-2017). Δίδαξε 'Θεωρητικά της Μουσικής' στο Τ.Μ.Σ. του Α.Π.Θ. Γνωρίζει αγγλικά, γαλλικά, ισπανικά, είναι πτυχιούχος του Τμήματος Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Α.Π.Θ. και κάτοχος του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Εξειδίκευσης 'Επιστήμη της Μετάφρασης' του Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Είναι μεταδιδασκαλική ερευνήτρια με θέμα 'Αποδίδοντας μουσικά τον Καβάφη' (επ. καθ.: Ι. Παπαδάτος) και μέλος του Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού του Τ.Μ.Σ. του Ιονίου Πανεπιστημίου με γνωστικό αντικείμενο 'Ανώτερα Θεωρητικά και Σύνθεση'.

ΠΑΠΠΑΣ Γ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ

Ο Θεόδωρος Γ. Παππάς είναι Πρωτοβάθμιος καθηγητής της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας στο Τμήμα Αρχαιολογίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας του Ιονίου Πανεπιστημίου, όπου υπηρετεί από το 1989. Διευθύνει το Εργαστήριο Τεκμηρίωσης Ιστορικής και Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Είναι συγγραφέας των βιβλίων: *Anthropologie de la comédie grecque ancienne* (διδ. διατριβή, Montpellier 1989 · εκδ. Βιβλιοεκδοτική Α.Ε. Μ. & Γ. Αναστασάκης, Αθήνα 1990)· *Οφιδόγεδως Αριστοφάνης*, εκδ. Καρδαμίτσα, Αθήνα 1994· *Θεατρικές παραστάσεις στην αρχαία Κέρκυρα*, εκδ. Καρδαμίτσα, Αθήνα 1996· *Προσεγγίσεις στην αρχαία ελληνική παιδεία. Από τον Όμηρο ως τον Ισοκράτη*, εκδ. Καρδαμίτσα, Αθήνα 2007· *Η μεθοδολογία της επιστημονικής έρευνας στις ανθρωπιστικές επιστήμες*, εκδ. Καρδαμίτσα, Αθήνα 2016· *Αριστοφάνης: ο ποιητής και το έργο του*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 2019C (1η έκδοση 2016). Έχει επιμεληθεί την έκδοση των συλλογικών τόμων: *Κέρκυρα. Εγχειρίδιο Τοπικής Ιστορίας*, εκδ. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο – Δήμος Κερκυραίων, Αθήνα 2000· *Ελληνική παρουσία στην Κάτω Ιταλία και Σικελία, Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου*, Κέρκυρα 2000· *Τοπική Ιστορία Γ' Γυμνασίου* (από κοινού με τον Σ. Ασωνίτη), εκδ. ΟΑΕΔ, Αθήνα 2006· *Απτική κωμωδία. Πρόσωπα και προσεγγίσεις* (επιμ. από κοινού με τον καθ. Ανδρέα Μαρκαντωνάτο), εκδ. Gutenberg, Αθήνα 2011· *Εγχειρίδιο Ιστορίας Ιονίων Νήσων*, εκδ. Περιφέρεια Ιονίων Νήσων – Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Κέρκυρα 2019. Στα επιστημονικά του ενδιαφέροντα περιλαμβάνονται η Αρχαία Ελληνική Λογοτεχνία, το Αρχαίο Θέατρο, η Ανθρωπολογία της Αρχαίας Ελλάδας, η Ελληνική Επιγραφική, η Αρχαία Ελληνική Θρησκεία και η Τοπική Ιστορία.

ΠΑΥΛΟΓΙΑΝΝΗΣ ΟΝΟΥΦΡΙΟΣ - ΣΠΥΡΙΔΩΝ

Ο Ονούφριος-Σπυρίδων Παυλογιάννης είναι πτυχιούχος του τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Εθνικού Καποδιστριακού

Πανεπιστημίου Αθηνών και διδάκτωρ Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Ειδικεύεται σε θέματα Ιστορίας, Μεθοδολογίας και Τεκμηρίωσης Αθλητικών, Κινητικών και Σωματικών Δραστηριοτήτων, Διαχείρισης και Ιστορίας Πολιτισμικών Αγαθών και Ιστορίας. Υπηρετεί ως μέλος ΕΔΙΠ του τμήματος ΤΑΒΜ του Ιονίου Πανεπιστημίου, όπου διδάσκει μαθήματα του φάσματος της Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμού, της Ιστορίας και της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας. Κατά το παρελθόν έχει διδάξει σε προπτυχιακό και σε μεταπτυχιακό επίπεδο στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο, έχει υπηρετήσει σε θέσεις ευθύνης στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση [Υπεύθυνος Σχολικών Δραστηριοτήτων, Διευθυντής Σχολικής Μονάδας, Σχολικός Σύμβουλος Φιλολόγων] και είχε την οργανωτική και επιστημονική ευθύνη συναντήσεων, ημερίδων και συνεδρίων. Πολλές εργασίες του έχουν δημοσιευθεί σε ελληνικά και διεθνή περιοδικά και έχουν παρουσιασθεί σε επιστημονικά συνέδρια, ενώ το συγγραφικό του έργο εστιάζεται κυρίως σε θέματα ιστορίας και αγωγής των σπορ, της υγείας και της διατροφής καθώς και σε ζητήματα ιστορίας και διαχείρισης πολιτισμικών τεκμηρίων.

ΣΙΑΜΕΤΗ ΓΙΑΝΝΟΥΛΑ

Η Γιαννούλα Σιαμέτη είναι υποψήφια διδάκτωρ του Τμήματος Αρχαιολογίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης: *Ιστορική δημογραφία*, Τμήμα Ιστορίας, Ιόνιο Πανεπιστήμιο (2007) και απόφοιτος του Τμήματος Αρχαιολογίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας - Ιόνιο Πανεπιστήμιο (2004). Επιστημονικός συνεργάτης του Ιονίου Πανεπιστημίου, με κύριο αντικείμενο θέματα έρευνας και πειραματικής ανάπτυξης στις κοινωνικές επιστήμες (2004-2020). Εξωτερικός συνεργάτης της Μονάδας Διασφάλισης Ποιότητας (ΜΟ.ΔΙ.Π.) του Ιονίου Πανεπιστημίου. Μέλος οργανωτικών επιτροπών διεθνών επιστημονικών συναντήσεων του Τμήματος Αρχαιολογίας - Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας. Εργασίες της έχουν δημοσιευθεί σε επιστημονικά περιοδικά, ενώ τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα αφορούν ζητήματα υπηρεσιών πληροφόρησης σε ψηφιακό περιβάλλον, δομής και οργάνωσης εκπαιδευτικών συστημάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης σε Ευρώπη και Αμερική, και ζητήματα ιστορικής δημογραφίας.

ΣΟΥΣΗΣ ΛΙΝΟΣ

Ο Ραφαήλ Βίκτωρας (Λίνος) Σούσης γεννήθηκε στην Κέρκυρα το 1949. Τελείωσε το 2ο Γυμνάσιο της Κέρκυρας το 1966 και στη συνέχεια σπούδασε πολιτικός μηχανικός με ειδικότητα οικοδομικής στο πανεπιστήμιο της Μπολόνια στην Ιταλία. Μετά παρακολούθησε μεταπτυχιακά μαθήματα στο Πανεπιστήμιο του Μιλάνου για 2

χρόνια. Το 1975 επέστρεψε στην Κέρκυρα και άσκησε το επάγγελμα του πολιτικού μηχανικού μέχρι το 2011. Μελέτησε και επέβλεψε πληθώρα οικοδομών. Το 1984 παντρεύτηκε την Εσθήρ Νάχμαν με την οποία απέκτησαν δυο κόρες. Την Πέρλα, η οποία είναι καθηγήτρια μαθηματικών στο Πανεπιστήμιο του Κέμπριτζ στην Αγγλία και την Ευτυχία η οποία είναι ιατρός αναισθησιολόγος στο Λονδίνο. Έχει 2 εγγόνια, τον Ντάνιελ και την Αριέλα. Από το 1991 έως το 2007 εκλέγεται συνεχώς Πρόεδρος της Ισραηλιτικής Κοινότητας Κέρκυρας. Επί προεδρίας του ανηγέρθη το μνημείο Ολοκαυτώματος, στη μνήμη αυτών που χάθηκαν στα στρατόπεδα του Άουσβιτς-Μπρεκένου. Μέχρι σήμερα ζει με τη σύζυγό του στην Κέρκυρα.

ΣΦΥΡΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ-ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ

Ο Χρήστος-Νεκτάριος Σφυρής γεννήθηκε το 1986 στην Πάτρα. Είναι εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Πτυχιούχος του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Πατρών. Κάτοχος Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Διοίκηση της Εκπαίδευσης του Τμήματος Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών. Διδάσκει στο Δημοτικό Σχολείο Λακκόπετρας του Νομού Αχαΐας (2021-2022). Εργάστηκε στο 1ο Δημοτικό Σχολείο Ζακύνθου-Καραμπίνιο (2008-2021), όπου ήταν και 2ος Υποδιευθυντής (2018-2021). Διετέλεσε Αντιπρόεδρος του Δ.Σ. του Συλλόγου Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ζακύνθου (2010-2012) και τακτικό αιρετό μέλος στο ΠΥΣΠΕ Ν. Ζακύνθου (2015-2020).

ΤΖΙΒΑΡΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

Η Παναγιώτα Τζιβάρα είναι Επίκ. Καθηγήτρια της Ιστορίας του Βενετοκρατούμενου Ελληνισμού στο Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης. Στα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εντάσσεται η μελέτη των πνευματικών επαφών των Βενετών υπηκόων του ιόνιου χώρου με τη Βενετία, η διαμόρφωση φιλοβενετικής ιδεολογίας, η διακίνηση των χειρογράφων κωδίκων

και εντύπων και συνακόλουθα των ιδεών στη διάρκεια των 16ου-18ου αιώνων, καθώς και η ελληνομάθεια και η ιταλομάθεια των βενετών υπηκόων από τον ιόνιο χώρο. Έχει πραγματοποιήσει επιστημονική έρευνα στο Ιστορικό Αρχείο της Κέρκυρας, στο Αρχείο της Κεφαλονιάς, στο Αρχείο Ζακύνθου, στο Αρχείο του Ελληνικού Κολλεγίου και της Προπαγάνδας στη Ρώμη, στο Κρατικό Αρχείο της Βενετίας, στο Αρχείο του Μουσείου Correr και του Seminario-Patriarcale στη Βενετία. Έχει επίσης μελετήσει ελληνικά χειρόγραφα και παλαιότυπα σε βιβλιοθήκες της Ρώμης και της Βενετίας.

ΤΣΕΡΕ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

Η Αλεξάνδρα Τσερέ είναι αριστούχος απόφοιτη του Τμήματος Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος στο ίδιο αντικείμενο από το The University of Manchester της Αγγλίας, στο οποίο φοίτησε με υποτροφία του Κοινωνικού Ιδρύματος Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης. Από το 2007 υπηρετεί στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Εργάζεται στο 2ο Πειραματικό Λύκειο Λευκάδας.

ΧΑΛΚΙΔΗ ΑΓΑΠΗ

Η Αγάπη Χαλκίδη γεννήθηκε στις 23/06/1986 στην Πάτρα. Είναι απόφοιτη του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Πατρών και κάτοχος του μεταπτυχιακού διπλώματος « Σύγχρονες τάσεις στην Ανάλυση και τη Διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας» από το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Έχει παρακολουθήσει το σεμινάριο «Κατάρτιση εκπαιδευτικών στη διαπολιτισμική εκπαίδευση για μαθητές με προσφυγικό και μεταναστευτικό υπόβαθρο» του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Εργάζεται από το 2009 ως δασκάλα σε διάφορα δημοτικά σχολεία. Από το Σεπτέμβριο του 2020 εργάζεται στο 10ο Δημοτικό Σχολείο Ζακύνθου. Είναι μέλος του Συλλόγου Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ζακύνθου.

Ο ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΜΟΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

«ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΑ ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ: 1864-2021
ΕΚΑΤΟΝ ΠΕΝΗΝΤΑ ΕΠΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ
ΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ Δ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΗΘΗΚΕ ΣΤΑ ΙΩΑΝΝΙΝΑ
ΑΠΟ ΤΙΣ ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗ
ΣΕ ΧΑΡΤΙ VELVET 150 gr ΣΕ 1000 ΑΝΤΙΤΥΠΙΑ
ΤΟ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟ ΤΟΥ 2021

ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ
ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ

ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ
ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΔΗΜΩΝ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΠΟΝΤΙΩΝ ΝΗΣΩΝ